

TARTU ÜLIKOOL
Pärnu kolledž
Turismiosakond

Maris Ojala
TH3

REKREATIIVSETE TEGEVUSTE ARENDAMINE ANIJA VALLAS

Lõputöö

Juhendaja: Jane Jakobson
Kaasjuhendaja: Liis Juust

Pärnu 2014

Soovitan suunata kaitsmisele

(juhendaja allkiri)

.....

(kaasjuhendaja allkiri)

Kaitsmisele lubatud “.....” a.

TÜ Pärnu kolledži turismiosakonna juhataja

.....

(osakonna juhataja nimi ja allkiri)

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

(töö autori allkiri)

SISUKORD

Sissejuhatus.....	4
1. Rekreatsiooni arendamise teoreetilised lähtekohad.....	6
1.1. Rekreatsiooni olemus ja määratlus.....	6
1.2. Rekreatsiooni trendid ja motivaatorid.....	10
1.3. Rekreatsiooni korraldamise põhimõtted.....	15
2. Anija valla rekreatiivsete võimaluste rahulolu ja arendamise uuring valla elanike seas.....	20
2.1. Ülevaade Anija valla rekreatiivsetest võimalustest.....	20
2.2. Uuringu meetod ja eesmärk.....	23
2.3. Uuringu tulemuste analüüs.....	25
2.4. Uuringust tulenevad järeldused ja ettepanekud.....	41
Kokkuvõte.....	45
Viidatud allikad.....	47
Lisa 1. Anija valla rekreatiivsed võimalused.....	50
Lisa 2. Anija valla rekreatiivsed võimalused.....	52
Lisa 3. Anija valla rekreatiivsed võimalused Kehras.....	53
Lisa 4. Ankeetküsitlus.....	54
Summary.....	59

SISSEJUHATUS

Aktiivne vaba aja veetmine ja tervise eest hoolitsemine on inimeste elus tähtsal kohal. Oma vaba aega soovitakse veeta vabas õhus sportlikult ning selleläbi parandada oma füüsilist vormi, nautida loodust, taastada energiat. Mujal maailmas on rekreatsioon kui mõiste juba üsnagi laialt levinud, samuti kogub see termin Eestis üha rohkem populaarsust.

Antud lõputöös peetakse rekreatiivsete tegevuste all silmas eelkõige tasuta ja avalikuks kasutamiseks mõeldud vaba aja veetmise võimalusi Anija vallas. Nendeks on terviserajad, pargid, mänguväljakud, staadionid, matkakohad ja muud sellised. Anija vald asub Tallinnale väga lähedal ning valla elanike jaoks on väga lihtne sealseid mitmekesiseid rekreatiivseid võimalusi kasutada. Seetõttu oli autori jaoks huvitav välja selgitada, kui palju ja milliseid võimalusi Anija vald oma elanikele ise pakub ja kuivõrd valla elanikud pakutavate võimalustega rahul on. Kuna Anija vallas ei ole varasemalt sellelaadset uuringut tehtud, oli lõputöö teema vallas vägagi tervitatav.

Lõputöö kirjutamiseks ja uuringu läbiviimiseks püstitas autor järgmise hüpoteesi: Anija valla elanikud ei ole rahul piirkonnas, nii valla kui erasektori poolt pakutavate rekreatiivsete võimalustega, sest neid ei ole piisavalt. Töö eesmärgiks on anda ülevaade Anija vallas olemasolevatest rekreatiivsetest võimalustest, välja selgitada Anija valla elanike rahulolu vallas pakutavate tasuta ja avalikuks kasutamiseks mõeldud rekreatiivsete võimalustega ning teha saadud tulemuste põhjal Anija Vallavalitsusele arendusettepanekuid.

Töö eesmärgi saavutamiseks seadis autor endale järgmised ülesanded:

1. selgitada teoreetiliste allikate abil lahti rekreatsiooni olemus ja töös kasutatavad mõisted;
2. anda ülevaade Anija valla rekreatiivsetest võimalustest;

3. koostada Interneti-keskkonnas ankeetküsitlus, viia rahulolu-uuring Anija valla elanike seas läbi ning saadud tulemusi analüüsida;
4. analüüsitulemustest lähtuvalt teha Anija vallale ettepanekuid rekreatiivsete võimaluste parendamiseks.

Lõputöö teoreetilise osa kirjutamisel tugineb autor põhiliselt Georg Torkildseni, John Pigrami, John Jenkinsi ja Simon Belli teostele. Samuti kasutab autor erinevaid rahvusvahelisi teadusartikleid ning Anija valla arengukava ning terviseprofili. Teadusallikate leidmiseks kasutab autor põhiliselt Ebsco, Emerald ja ScienceDirect andmebaase. Ülesannete täitmiseks kasutab autor uurimismeetoditena teoreetiliste allikate analüüsi ning kvantitatiivse uurimismeetodina ankeetküsitlust empiirilise osa kirjutamiseks.

Töö koosneb kahest suurest peatükist. Esimeses peatükis annab autor ülevaate rekreatsiooni olemusest, selgitab lahti töös kasutatavad mõisted, toob välja rekreatsiooni põhilised trendid ja sellega tegelemise motivaatorid ning kirjeldab rekreatsiooni korraldamise põhimõtteid. Teises peatükis annab autor lühiülevaate Anija valla rekreatiivsetest võimalustest, tutvustab uuringut ja toob välja analüüsitulemused, samuti lähtudes uuringu analüüsitulemustest teeb autor omapoolsed järeldused ja annab ideid ja parendusettepanekuid.

1. REKREATSIOONI ARENDAMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

1.1. Rekreatsiooni olemus ja määratlus

Mõistet „rekreatsioon“ on erinevad autorid tõlgendanud väga erinevalt. Eestis on rekreatsioon viimaste aastate jooksul kogunud üha rohkem populaarsust. Käesolevas alapeatükis antakse ülevaade rekreatsiooni ajaloost, olemusest ja määratlusest.

Läbi ajaloo on inimkonnale olnud põhiliseks eesmärgiks ellu jääda ja kindlustada endale ning oma perekonnale turvalisus. Ühiskonna arenedes tekkisid aga niinimetatud eliidid, kes võisid lubada endale rohkem erinevaid tegevusi, sest neil puudus kohustus endale ellujäämiseks ise toitu hankida. Jahipidamine ja kaubitsemine olid igapäevaelus tähtsal kohal ning ühtlasi üks rekreatsiooni vorme. Selge on see, et ühiskond pidi arenema majanduslikult ja kultuuriliselt enne, kui mõisted „rekreatsioon“ ja „vaba aeg“ said omada meelelahutusliku tähenduse. (Bell 2008: 3)

18. ja 19. sajandil, põllumajandusliku- ja tööstusrevolutsiooni ajal võisid jõukad maaomanikud ja töösturid lubada endale erinevate spordialadega tegelemist, näiteks jahil käimist, laskmist ja kalastamist. Populaarsust kogusid ka vaatamisväärsuste tuurid, inimestel kasvas huvi neid ümbritseva – looduse, arhitektuuri vastu. Poeedid ja kunstnikud ülistasid loodust, sellest said inspiratsiooni ka filosoofid. Ette võeti vaearikkaid reise Alpidesse, ühtlasi muutusid raudtee leiutamiseega populaarseteks puhkepaikadeks ka Šoti mägismaad, Saksamaa mäestik *Schwarzwald* ehk Mustmets, Niagara juga, Soome järved ja paljud teised sihtkohad. (*Ibid.*: 3)

Tööstusrevolutsiooni ajal kasvas nõudlus rekreatsiooni järele kesk- ja alamklassides. Linnastumine endistes maapiirkondades tagas küll uutele tööstusettevõtetele tööjõu, mis mõjutas suuresti piirkondade arengut 19. sajandil, kuid sellega kaasnes ka

ülerahvastumine, kehvad elutingimused, vaesus, kuritegevus, lapstööjõu kasutamine ja pikad töötunnid, mis takistasid inimestel vaba aja veetmist. See tekitas reformijates aga muret tööliste, eriti laste heaolus. Otsiti uuenduslikke võimalusi töö järgseteks tegevusteks, mis oleks töötajatele kasulikud ning ühtlasi neile motivatsiooniks. (Torkildsen 2007: 19)

Tööinimesed hakkasid samuti kahtlema oma elukvaliteedis ning soovisid vabadust ja väljapääsu vaesest keskkonnast. Looduslähedastes linnades moodustasid inimesed klubisid, et nädalavahetusesti looduses jalutada või rattaga sõitmas käia. 1920. ja 1930. aastateks oli rekreatsioon välitingimustes kujunenud Inglismaal, Euroopas ja Ameerikas populaarseks paljude inimeste seas. Tavaliseks muutusid ühepäevased rongi- ja bussireisid, piknikud, jalutuskäigud, paadiga sõitmine, ujumine ja loodusega tutvumine. (Bell 2008: 4)

Suure tõuke rekreatsioonile andis ka autoomanike kasv, head sõiduteed ning sellega kaasnev vabadus reisimiseks. Inimestel oli võimalus sõita seni kaugeks jäänud piirkondadesse jahile, kalale, matkama. Populaarseteks paikadeks said looduspargid, mistõttu rajati aladele ka autoparklaid ja matkaradu. Ühtlasi arendas see ka niinimetatud seljakotiränduri tervikkontseptsiooni, sellest tulenevalt tekkisid erinevad külastuskeskused. (*ibid.*: 4)

Tänapäevaks on rekreatsioon välitingimustes muutunud inimestele hästi kättesaadavaks ning inimesed on ühtlasi muutunud seiklushimulisemaks. Praegu tuntud ja populaarsed tegevused nagu näiteks mägilalgrattaga sõitmine, kanuumatkad ja ekstreemspordialad olid mõnikümmend aastat tagasi täiesti tundmatud tegevused, samuti on neid alasi liigendatud ja need on muutunud mitmekesisemaks. (*ibid.*: 5)

Mõiste vaba aeg (i.k. *leisure*) seevastu tuleneb ladina keelsest sõnast *licere*, mis tähendab lubatud või vaba olema. Kõige üldisemalt on mõistet vaba aeg defineeritud kui piiranguteta vabadust, vabadust valida, järele jäänud aega pärast tööd, kohustustest vaba aega. Vabal ajal kogetud lõõgastus on igapäevase stressi maandamisel väga tähtsal kohal. Sellest tulenevalt võib väita, et vaba aeg on oluline isiklikuks arenguks ning tervikuna aitab see „leida tasakaalu keha ja hinge vahel“. (Torkildsen 2007: 46)

Mõistet rekreatsioon aetakse tihti peale segamini mõistega vaba aeg, kuid tegelikkuses on tegemist kahe erineva terminiga. Rekreatsiooni mõiste tuleneb ladina keelsetest sõnadest *recreatio* ja *recreare*, mis tähendavad taastama ja uuesti looma (Edginton 1995, viidatud Plummer 2009: 15 vahendusel). Rekreatsioon toimub üldjuhul vabal ajal, see ongi vaba aja üks osa. Traditsiooniliselt on rekreatsiooni all mõeldud väljaspool tööaega aktiivset tegevust, mis taastab ja loob. Kelly (2000, viidatud Torkildsen 2007: 53 vahendusel) arvates on rekreatsiooni eesmärgiks taastada inimeste tervist, see on tasuta ja nauditav ning elu üheks vahetuks osaks.

Sotsioloogiasõnastik (*The Dictionary of Sociology*) (Torkildsen 2007: 52) seletab rekreatsiooni kui aktiivset tegevust vabal ajal, mis võib olla nii individuaalne kui ka kollektiivne. See on vaba ja nauditav ning sellel on inimesele kohene mõju. Sarnaselt kirjeldavad rekreatsiooni Kraus ja Bates (1957, viidatud Torkildsen 2007: 52 vahendusel): rekreatsioon koosneb tegevustest ja kogemustest, mis on läbi viidud vabatahtlikult vabal ajal ning nende eesmärgiks on isikliku rahulolu saavutamine või muude personaalsete vajaduste rahuldamine. Leitner (1996, viidatud Plummer 2009: 23 vahendusel) lisab, et rekreatsioon on koostöö tegevuste ja loodusliku keskkonna vahel, mis taastab füüsiliselt, psühholoogiliselt, emotsionaalselt ja sotsiaalselt.

McLean ja Hurd (2011: 2) toovad välja, et ühelt poolt tähendab rekreatsioon avalikõiguslike asutuste võrgustikku, mis pakuvad aktiivseteks tegevusteks selliseid võimalusi nagu näiteks pargid, mänguväljakud, veekeskused, spordiväljakud ja staadionid ning rahvamajad paljudes eri linnades ja maakondades. Selliseid võimalusi turustatakse noortele, peredele koos ajaveetmiseks, oma hobidega tegelemiseks, spordiga tegelemiseks, sotsiaalseteks tegevusteks või kõikidele vanuserühmadele enese arendamiseks. Teiselt poolt võib rekreatsiooni leida senioride klubide näol, kognitiivse puudega inimeste töötubade näol või näiteks taastusravikeskuse näol.

Jensen (1995, viidatud Plummer 2009: 18 vahendusel) leiab, et rekreatsiooni eesmärk peaks olema selge ja sihikindel. Selleks on loonud Jensen viis rekreatsiooni eesmärki:

- Looduse nautimine – rekreatsioon peaks andma teadmisi ja suurendama arusaamist ökoloogilise protsessi kohta. Samuti peaks see arendama teadlikkust inimõhu looduskeskkonnale (matka- ja õpperajad - Kõrvemaal asuv Jussi õpperada tutvustab

ainulaadset looduskooslust, mis on mitmete põlengute tagajärel tekkinud (Jussi loodusrada 2014));

- Isiklik meelelahutus ja rahuldus – rekreatsioon pakub inimestele positiivset kogemust looduses, isiklikku naudingut ja tunnetuslikku rikastamist (näiteks võib tuua erinevad matka- ja loodusrajad ning telkimisalad - Anija vallas on mitmeid telkimisalasid, suurimad nendest on Venemäe, Kulli ja Kalajärve);
- Füüsilise vormi parandamine – rekreatsioon pakub mitmekesiseid aktiivseid füüsilisi tegevusi (erinevad terviserajad ja kergliiklusteed, staadionid, välijõusaalid);
- Positiivsele käitumismustrite parandamine – rekreatsioon peaks sisendama inimestesse austavat suhtumist, üksteisega arvestamist ja siirust teistesse rekreatsiooniga tegelejatesse ja loodusesse (Võistkondlikud alad, nagu näiteks orienteerumine - Anija vallas tegutseb orienteerumisklubi Põrgupõhja, samuti korraldab orienteerumisvõistlusi Sportland Kõrvemaa matka- ja suusakeskus ning Anija valla Spordikeskus);
- Vastutusrikas kaitse ja järelvalve – rekreatsioon peaks arendama eetilisi ja moraalseid väärtusi keskkonna suhtes ning selle eesmärk peaks olema vaimse kogemuse soodustamine (erinevad rahvuspargid ja looduskaitsealad, mis annavad inimestele informatsiooni keskkonnakaitsest, näiteks Lahemaa rahvuspark, Soomaa rahvuspark, Matsalu rahvuspark).

Sarnaselt Jensenile peaks ka Pigrami ja Jenkinsi (2006: 48) arvates olema rekreatsioon eesmärgipärane. Erinevalt aga Jensenist rõhutavad Pigram ja Jenkins pigem rekreatsiooni kasu inimesele. Nende arvates peaks olema rekreatsioon sellega tegelejale kasulik mitmel erineval viisil. See hõlmab:

- Füsioloogilist kasu füüsilise vormi, tervise ja heaolu teel. Füüsiline aktiivsus vallandab inimeses endorfiine, mis alandavad stressi ja tekitavad õnnetunde;
- Psühholoogilist kasu enesekindluse ja eneseväljendusvõimaluse teel. Samuti pakub rekreatsiooniga tegelemine võimalust saada eemale igapäevaelu rutiinist, see pakub privaatsust ja võimalust ennast nn välja elada.
- Sotsiaalset kasu, jagades kogemusi, edendades suhtlemist rühmas, arendades koostöövõimet ja pakkudes rollimänge.

Rekreatsioonile ei ole ühest selgitust. Erinevad autorid on mõistet tõlgendanud erinevalt ning seetõttu võib rekreatsiooni olla keeruline mõista. Tuginedes eelnevatele selgitustele võib aga üheselt mõista, et rekreatsioon hõlmab vabatahtlikku osalemist vabal ajal, sellega saab tegeleda kõikjal, selle eesmärgiks on tagada isiklik rahulolu ja nauding ning personaalne ja sotsiaalne kasu.

1.2. Rekreatsiooni trendid ja motivaatorid

Rekreatsioon on igapäevaselt arenev valdkond, pidevalt mõeldakse välja uusi võimalusi aktiivseks ja sportlikuks ajaveetmiseks ning meelelahtuseks. Ajaga muutuvad inimeste vajadused ja soovidki, tahetakse midagi uut ja põnevat. Käesolev alapeatükk annab ülevaate rekreatsiooni trendidest ning kirjeldab lühidalt ka põhjusi, mis motiveerivad inimesi rekreatsiooniga tegelema.

Tänapäeva valikud vaba aja veetmisel ja erinevate aktiivsete ja sportlike võimalustega tegelemisel on võrreldes 90ndate aastatega suuresti muutunud. Samuti on muutunud varustus rekreatsiooniga tegelemiseks. Inimesed esitavad endale pidevalt uusi väljakutseid nii vaimselt kui füüsiliselt ning üha rohkem inimesi kasutab selleks innovatiivset varustust, mis mõnikümmend aastat tagasi veel ei eksisteerinud (Gartner, Lime 2000: 23).

Rekreatsioon välitingimustes on oluline ja kergesti kättesaadav viis vaba aja veetmiseks nii maa- kui linnainimestele. See tagab inimestele virgestuse ja puhkuse nii vaimselt kui füüsiliselt. Kodulähedane loodus pakub võimalust olla füüsiliselt aktiivne, samas peaksid rekreatiivsed võimalused vastama ka inimeste rekreatiivsetele vajadustele. Nevuvonen *et al.* (2007: 245) toovad välja, et olulist rolli mängivad siinkohal rekreatiivsete võimaluste lähedus, ligipääsetavus ning nende korrashoid. Kergesti ligipääsetavad ja kvaliteetsed vaba aja veetmise võimalused soodustavad ühtlasi tervislikku eluviisi ning see toob endaga kaasa aktiivseks vaba aja veetmiseks mõeldud võimaluste rohkema kasutamise.

Ajaga on muutunud inimeste töörežiim, mis tähendab, et esiteks teevad inimesed nädalas suurel hulgal ületunde, keskmisel töötajal on tööpäeva jooksul vaba aega alla kahe tunni. Suviste sisereiside uuringus (2013) märgiti ära, et ülekaalukalt toodi mittereisimise ja rekreatiivsete tegevustega mittetegelemise põhjuseks ajapuudus. Samal

ajal kasvab töötute hulk. Teiseks on muutumas naiste väga suure osakaalu tõttu tööturul ka peremudelid. Ühtlasi lükatakse pidevalt edasi pensionile minekut (Williams, Shaw 2009: 328-329). See kõik mõjutab omakorda vaba aja teenuste kasutamist, rekreatiivsed kohad on avatud varahommikust hilisõhtuni, et tagada kõigile teenuste kättesaadavus. MacVicar ja Ogden (2001: 133) toovad välja, et rekreatiivseid tegevusi pakkuvad ettevõtted on aastas lahti vähemalt 347 päeva, tavaline ettevõtete lahtiolekuaeg jääb 07.00-23.30 vahele.

Muutuv sissetulekute jaotus määrab suuresti ära inimeste rekreatiivsed eelistused. Boman *et al.* (2013: 50) toovad välja, et suurema sissetulekuga inimesed saavad endale lubada reise soojale maale ja veeta vaba aega tegeledes spordialadega, mis madalama sissetulekuga inimeste jaoks on luksus. Väiksema sissetulekuga inimesed seevastu kasutavad vaba aja veetmiseks kodu lähedal asuvaid võimalusi - tegeletakse jooksmise, jalutamise, matkamise, ujumisega ja muude sarnaste tegevustega.

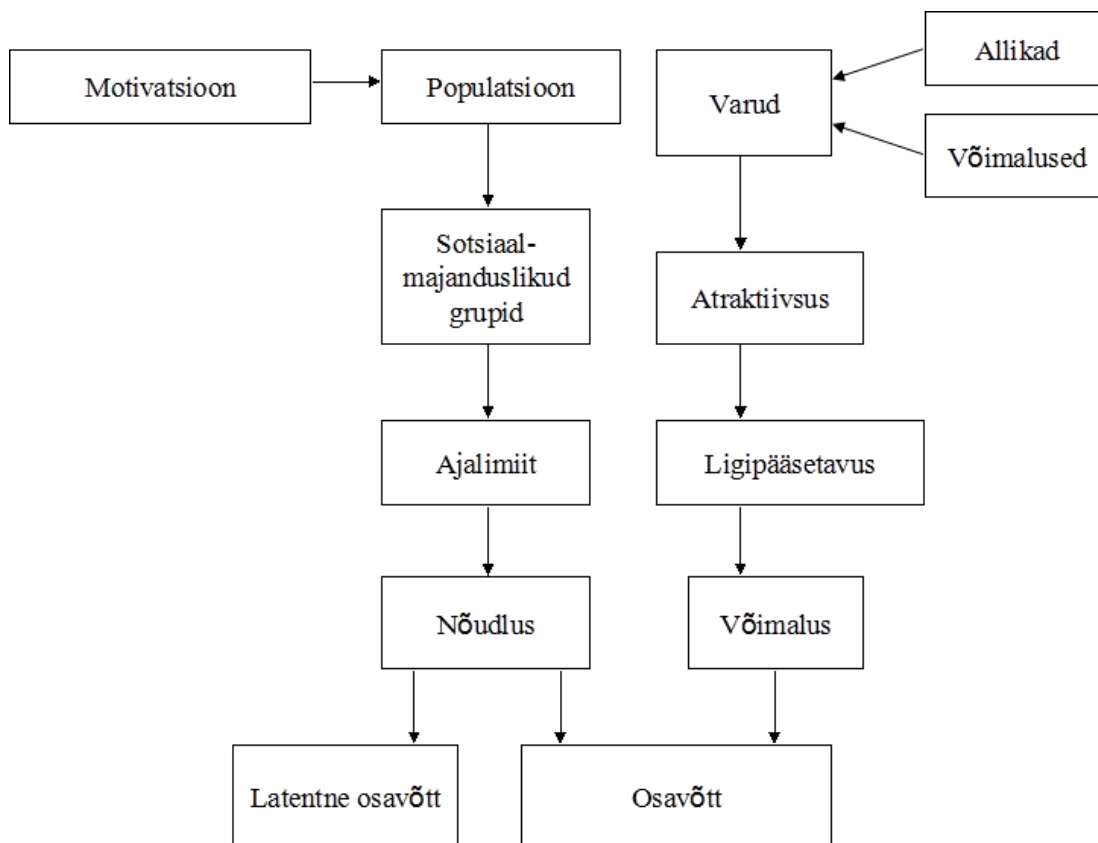
Olulisel määral mõjutab vaba aja tööstust ka muutuv populatsioon. Arvestada tuleb demograafiliste muutustega ja vastavalt sellele oma tooteid pakkuda. Üheks tõusvaks trendiks on kindlasti perekonnatüübi muutumine. Üha enam leidub tänapäeval üksikvanematega perekondi, lasteta abielupaare ja üksikuid inimesi. Üksikud inimesed otsivad suure tõenäosusega sarnaste huvialadega tegelevaid inimesi, et koos vaba aega veeta, lasteta paarid tegelevad tihti samade huvidega, millega nooruspõlves. Üksikvanematega perekonnad on aga tihtipeale vähem kindlustatud kui mõlema vanemaga perekonnad, seetõttu otsitakse lihtsaid, igapäevaseid ja tasuta tegevusi perega aja veetmiseks. Tähtsaks peetakse kvaliteetaega pere keskel, olgu see siis tubastes tingimustes või looduses. (Hornberger *et al.* 2010: 158)

Vaba aja teenuste arengut on suuresti mõjutanud ka vananev rahvastik ning seeniorid on muutunud üha tähtsamaks sihtgrupiks rekreatiivsete teenusepakkujate seas. Aina rohkem suunavad seeniorid oma aega tervise ja elujõu taastamisele, vaba aja nautimisele, uute kogemuste avastamisele ja loominguksusele (Grougiou, Pettigrew 2011: 475). Chen *et al* (2013: 123) toovad välja, et kuna vanemad inimesed on üha teadlikumad tervise parandamise võimalustusest ennetavate ja personaalsete teraapiate teel, koguvad terviseturism ja *wellness*-keskused nende seas pidevalt populaarsust.

Üha rohkem pööratakse tänapäeval tähelepanu ka erivajadustega inimestele, kelle jaoks on rekreatiivsete võimaluste kasutamine nii füüsiliste kui sotsiaalsete takistuste tõttu raskendatud. Erivajadustega inimeste jaoks on tihtipeale raskendatud võimalustele ligipääs - puuduvad kaldteed, liftid, transport. Samuti võib aktiivse vaba aja veetmise piiranguks olla sotsiaalne takistus - erivajadustega inimesi peetakse füüsiliselt liiga nõrgaks erinevates tegevustes osalemiseks. Tihtipeale aga ongi paljud vaba aja tegevused oma olemuselt liiga suurt füüsilist ja vaimset pingutust nõudvad (Taylor, Józefowicz 2012: 159). Jeanes ja Magee (2011: 194) sõnul vajavad erivajadustega inimesed seetõttu komplekseid rekreatiivseid rajatisi, kus saaks tegeleda mitmete erinevate aladega. Võimalused peaksid olema neile kergesti kättesaadavad ja ligipääsetavad. Samuti on oluline sotsiaalne aktiivsus - inimene peaks tundma end sotsiaalselt aksepteerituna.

Tänapäevasel infoajastul on inimesed üha rohkem tehnoloogiast sõltuvad. Informatsioon on kergesti kättesaadav ja kiirelt liikuv, tähtsustatakse virtuaalset kogemust ning oma tegemistest antakse vahetult teada sotsiaalvõrgustike kaudu. Samuti annavad rekreatiivsed ettevõtted oma klientidele teada erinevatest pakkumistest ja uutest võimalustest tihti Interneti teel (Dolesh 2013: 31). Rekreatiivsete võimaluste pakkumine ja harrastamine on muutunud kergesti kättesaadavaks, mugavamaks, multifunktsionaalsemaks.

Rekreatsiooni nõudlus ei ole tihtipeale võrdne rekreatiivsetest tegevustest osavõtuga. Nõudluse ja tegeliku osavõtu vahet selgitatakse latentse osavõtu mõistega ning see muutub reaalseks, kui rekreatiivsete teenuste pakkumiste tingimused oleksid ideaalsed (Pigram, Jenkins 2006: 26). Joonisel 1 on välja toodud seos rekreatiivsetest tegevusest osavõtu ja teenuste nõudluse vahel.

Joonis 1. Rekreatsiooni nõudlus ja osavõtt (Pigrams, Jenkins 2006: 26)

Viimaste aastatega on uurijad ja rekreatsiooni planeerijad märganud kahte põhilist aspekti: esiteks, rekreatiivsetest tegevustest osavõtt ja nõudlus rekreatiivsete teenuste järele on püsivalt kasvanud ning teiseks on muutunud inimeste rekreatiivsed eelistused. Põhjuseks võib välja tuua rahvastiku kasvu, mis aga omakorda mängib otsuste tegemisel olulist rolli, kuidas oma vaba aega rekreatiivselt veeta (Hales, Choy 2012: 128).

Inimese otsustusprotsessi, kuidas oma vaba aega veeta, mõjutab suuresti motivatsioon ja vajadus argielust põgeneda, lõõgastuda, saada uusi kogemusi, olla sotsiaalselt aktiivne, parandada füüsilist vormi. Brooker ja Joppe (2013: 3) toovad välja, et vaba aja aktiivne veetmine värskes õhus parandab lisaks füüsilisele ja psühholoogilist vormi. See aitab maandada nii füüsilist, mentaalset kui emotsionaalset stressi. Lisaks võimaldab see inimestel olla tema ise, lõõgastuda ja suhelda nii palju või nii vähe kui nad ise soovivad.

Rekreatsiooniga tegelemise motivaatoreid võib liigitada mitmeti – tegevuse liigi, inimese vanuse, soo järgi. Siiski on oluline vaadata motiveerivaid faktoreid laiemalt,

mis seostuksid ka vaba aja eelistustega (McLean, Hurd 2011: 119). Selleks on autorid kategoriseerinud motivaatorid neljaks põhiliseks grupiks (vt. Tabel 1). Nad väidavad, et enamuse, kui mitte kõik vaba aja tegevuste motivaatorid saab paigutada ühte või lausa mitmesse nendest neljast väljatoodud kategooriast.

Tabel 1. Rekreatsiooniga tegelemise motivaatorid

Füüsilised motivaatorid	Sotsiaalsed motivaatorid	Psühholoogilised motivaatorid	Emotsionaalsed motivaatorid
<ul style="list-style-type: none"> • Füüsiline areng • Tervise taastamine • Füüsilise vormi taastamine ja hoidmine • Oma oskuste proovilepanek 	<ul style="list-style-type: none"> • Vajadus kuuluda sotsiaalsesse gruppi • Sõprussuhete loomine • Sõpradega koos aja veetmine • Üksindustunde vähendamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Põnevuse ja väljakutsete otsimine • Lõõgastus • Argielust eemale saamine • Stressi vähendamine • Tasakaalu leidmine töö ja eraelu vahel • Meelelahutus 	<ul style="list-style-type: none"> • Rahulolu ja naudingu saamine • Tagasihoidud emotsioonide välja elamine • Intellektuaalsuse arendamine • Keha ja hinge vahelise tasakaalu leidmine

Allikas: McLean, Hurd 2011: 119-130

Eelolevas tabelis on välja toodud põhilised motivaatorid, mis individuaalselt või grupina motiveerivad inimesi rekreatiivsete tegevustega tegelema. Loetelu ei ole kindlasti lõplik, kuid annab ülevaate motivaatorite mitmekülgisusest. Kindlasti ei saa ühte motiivi üldistada kõigile inimestele - sarnaste vajaduste ja võimalustega inimesed võivad eelistada vägagi erinevaid rekreatiivseid tegevusi.

Käesolev peatükk andis ülevaate ülemaailmsetest rekreatsiooni trendidest ja motivaatoritest. Olulise trendina võib välja tuua vananeva rahvastiku, mistõttu eakate inimeste eelistused on mingil määral esindatumad kui noorte omad. Samuti võib välja tuua muutuva perekonnatüübi - üha vähem on tänapäeval näha traditsioonilist kahe vanema ja lastega peresid. Rekreatiivsed valikud sõltuvad küll suuresti inimese soost, vanusest ja elustiilist, kuid ühiselt peaksid need valikud rahuldama inimeste füüsilisi, sotsiaalseid, psühholoogilisi ja emotsionaalseid vajadusi.

1.3. Rekreatsiooni korraldamise põhimõtted

Käesoleva alapeatüki eesmärgiks on anda ülevaade rekreatsiooni korraldamise põhimõtetest ehk programmimisest. See on kõikide rekreatiivseid tegevusi pakkuvate ettevõtete üks tähtsamaid ülesandeid, sest hoida tuleb oma kliente ning samal ajal juurde meelitada ka uusi kliente, pakkuda inimestele võimalikult head elamust oma tootest või teenusest ja lisaks olla ka kasumlik.

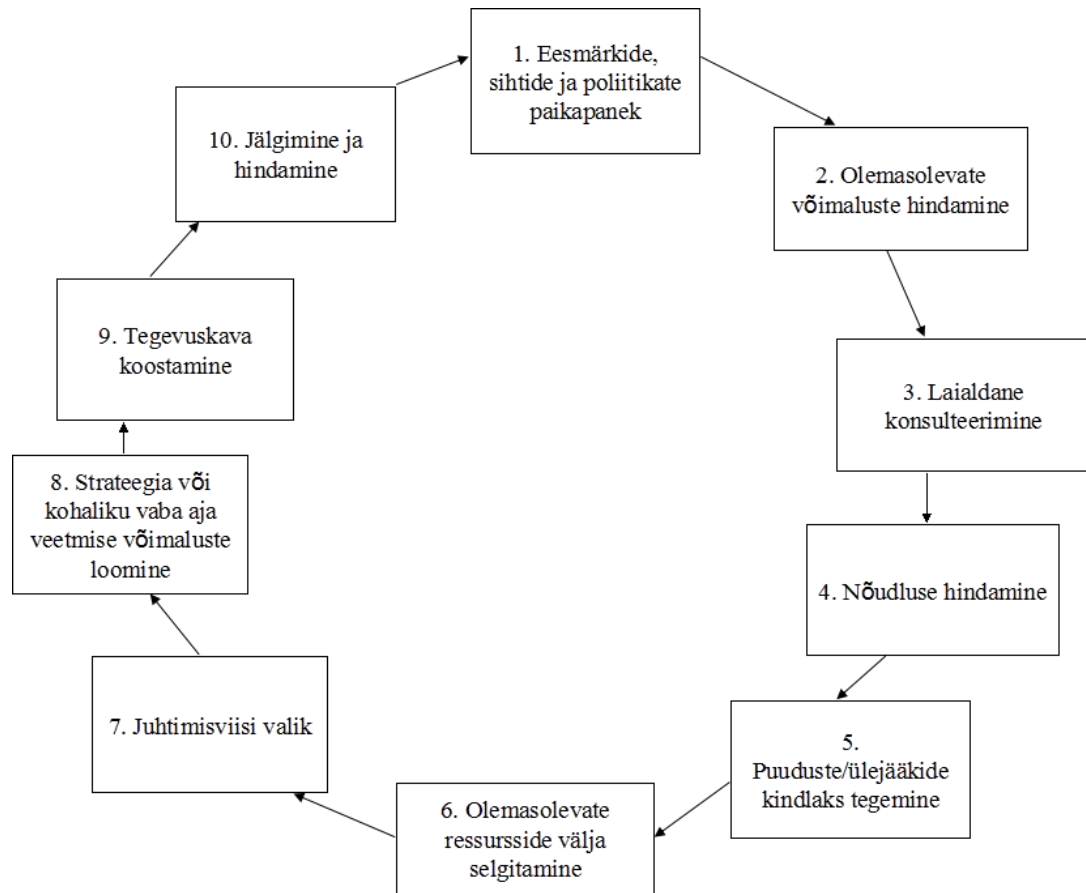
Rekreatsiooni korraldamine ehk programmimine on vaba aja planeerimise protsess, mille eesmärgiks on tulla vastu võimalikult paljudele soovidele ja vajadustele ning pakkuda laia teenuste ja tegevuste valikut - aktiivseid, passiivseid, rutiinseid, mitmekesiseid jne. Programmimine koosneb planeerimisest, ajakavade koostamisest, erinevate meetmete rakendamisest, analüüsist ning kasutab erinevaid ressursse, rajatisi, töötajaid võimaluste tagamiseks. Programmimine nõuab väga häid juhtimisoskusi, samuti peaks see olema seotud turundusprotsessiga. (Torkildsen 1999: 403)

Programmimine on vaba aja ja rekreatsiooni korraldamises väga oluline aspekt. Selle läbi on võimalik pakkuda inimestele tooteid ja teenuseid, mis vastavad kõige täpsemini nende vajadustele ja soovidele. Programmimine peaks toimuma võimalikult efektiivselt ja selleks on Jenkins ja Pigrams (2004: 141) pannud kirja efektiivse programmimise kolm põhimõtet:

- Ressursid peaksid olema kasutatud eesmärgipäraselt ning rekreatsiooni erinevad osad peaksid olema omavahelises seoses - looduslikud elemendid, ruum, personal, raha;
- Teenused peaksid rahuldama inimeste soove ja vajadusi, mitte järgima rangelt paikapandud standardeid ja tehnilisi mugavusi;
- Teenused peaksid olema funktsionaalsed, esteetilised, optimaalsed - saavutada kasumlikkus ja samal ajal pakkuda inimestele rahulolu.

Vaba aja korraldamine on teoorias küllaltki lihtne neljast punktist koosnev mudel, kus esiteks on selgeks tehtud inimeste vajadused ja soovid, teiseks, olemasolevatest ressurssidest valitakse vahendid nende nõuete täitmiseks; kolmandaks viiakse ideed ellu ja neljandaks jälgitakse tulemusi. Reaalsuses on aga see protsess palju keerulisem.

Torkildsen (1999: 197) on koostanud kümnest punktist koosneva vaba aja planeerimise mudeli (joonis 2).

Joonis 2. Vaba aja planeerimise mudel (Torkildsen 1999: 197)

Esimeses etapis tuleb panna paika oma eesmärgid, sihid, poliitikad. Koostööd tuleks teha avaliku sektoriga, samuti tuleks välja selgitada vaba aja võimaluste korraldamise seadusandlus. Teises etapis tuleb hinnata juba olemasolevaid vaba aja veetmise võimalusi ja teenuseid. On oluline, et juba olemasolevad võimalused oleksid kasutatud kõige optimaalsemal tasandil ning sarnases asukohas ei oleks mitu täpselt sama teenust pakkuvat ettevõtet. Pärast seda tuleks laialdaselt konsulteerida kohalike, töötajate ja organisatsioonidega, viia nende seas läbi uuringuid, et teha kindlaks mida ja kuidas pakkuda. Neljandas etapis peaks hindama reaalset ja potentsiaalset nõudlust ning edasi tuleks teha kindlaks puudused/ülejäägid teenuste pakkumises. Puudujäägid pannakse inimeste vajaduste põhjal tähtsuse järjekorda ning vähem tähtsad eemaldatakse listist. Kuuendas etapis tuleb selgeks teha ja hinnata juba olemasolevaid vaba aja veetmise ressursse ning nende jätkusuutlikust, et panna paika rajatise loomiseks vajalik kapital.

Edasi tuleb otsustada, kas ettevõttest saab aktsiaselts, osaühing, mittetulundusühing. Tasuta teenuste puhul ei ole aktsiaselts või osaühing õigustatud äriühingu vorm, sest nende eesmärgiks on teenida kasu. Tihtipeale teevad avalik sektor ja erasektor aga koostööd - avalik sektor loob võimalusi ning erasektor pakub tasulisi teenuseid. Kaheksanda etapina tuleb luua ettevõtte strateegia ja tegevusplaan. Eelviimase etapina tuleb paika panna väga põhjalik projekt, milles tuleb arvestada kõiki eelnevaid aspekte. Mudeli viimaseks etapiks on ettevõtte arengu jälgimine ja hindamine ning ühtlasi võimalike kitsaskohtade parendamine. (Torkildsen 1999: 198-200)

Kui lähtuda rekreatsiooni määratlusest kui tasuta ja avalikuks kasutamiseks mõeldud aktiivsed võimalused - terviserajad, pargid, kergliiklusteed, mänguväljakud jne, võib väita, et rekreatsiooni korraldab põhiliselt avalik sektor. Avaliku sektori roll ongi tagada avalikuks kasutamiseks mõeldud teenuste ja tegevuste olemasolu. Erasektor loob seevastu lisaväärtuse tegevuste juhendaja näol, pakub teenuseid, mille kaudu ta soovib teenida tulu. Kolmas sektor koondab sama valdkonna tegijaid ja läbi alaliitude aidatakse turul toimuvat reguleerida (Gartner, Lime 2000: 282-284). Avaliku sektori hulka, kes rekreatsiooni korraldavad, kuuluvad Sotsiaalministeerium, Eas Turismiarenduskeskus, kohalikud omavalitsused, Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK), Keskkonnaamet jne. Erasektori alla kuuluvad erinevad spordikeskused, turismitalud, veekeskused, spaad. Kolmas sektor hõlmab endas noorsootöö organisatsioone, looduskeskusi, spordiklubisid, Eesti Matkaliitu jne.

Heaks näiteks avaliku-, era- ja kolmanda sektori koostöös võib tuua Anija vallas asuva Kõrvemaa maastikukaitseala. See on võimaldanud mitmekesiste, nii jalgsi- kui jalgratta- ja suusamatkaradade väljaarendamist peamiselt matka- ja õpperadade eesmärgil Kõrvemaa maastikukaitsealal. Kaitsealal on RMK arendanud välja erinevad laagriplatsid, ja õpperajad, samuti teeb vald koostööd MTÜ-ga Kõrvemaa Turismis (Anija valla turismi- ja... 2005-2010). Maastikualal tegutseb Sportland Kõrvemaa matka- ja suusakeskus, mis pakub erinevaid matkavõimalusi giidi juhendamisel, samuti rendib keskus välja ka matka- ja suusavarustust ning korraldab erinevaid spordiüritusi. Lisaks tegeleb keskus ka suusakool (Vaba aeg 2013).

Oluline on programmi klassifitseerimine ehk liigitamine, et suhelda avalikkusega ning vältida oma programmi suhtes eelarvamusi. Programmi liigitus peaks kirjeldama

erinevaid tegevusi programmis - millega on tegu, kellele on mõeldud. Programmide klassifitseerimiseks on mitmeid erinevaid viise. Torkildsen (1999: 406) on kirja pannud neli kõige enim kasutatavat klassifikatsiooni:

- Funktsiooni järgi - see on kõige tavapärasem liigitus. Tegevused on jaotatud valdkondadesse: sport, käsitöö, kunst, sotsiaalsed tegevused jne;
- Teenuste järgi - saadaolevad kohad ja lahtiolekuajad;
- Inimeste järgi - kellele on programm mõeldud: tavakasutajad, püsikliendid, perepäevad, üle 50ne aastased, lastega vanemad;
- Tulemuste järgi - täienduskursused, "Ole Terve", "Õpi Ujuma" perioodid

Rekreatsiooni programmimine peaks olema seoses turundustegevusega. See peaks kajastama ettevõtte iseloomu, professionaalsust ja visuaalset pilti. Nolani (2014: 72) sõnul algab ettevõtte toote turundamine järgmisele küsimusele vastamisest: Millisena ettevõtte oma teenust näeb ja kuidas selle tulemuseni jõuda? Seejärel saab valida oma teenuse turundamiseks sobiva strateegia.

Torkildseni (1999: 452) sõnul peab rekreatiivse teenuse reklaam olema inimese jaoks motiveeriv. See peab suurendama teadlikkust, tekitama potentsiaalsetes klientides positiivseid hoiakuid ning tekitama tahtmist antud teenustest ja võimalustest osa saada. Kindlasti kehtivad ka muud üldtuntud turundusvõtteid ja reklaamimisviisid, kuid eraldi võiks välja tuua neli suuremat turundustegevuse komponenti:

- Personaalne kontakt - potentsiaalsete klientidega suheldakse silmast-silma
- Reklaam - tasuline ja mittepersonaalne ettevõtte/programmi võimaluste esitlus
- Ergutusvahendid - potentsiaalsetele klientidele jagatakse väikesi kingitusi, mis julgustaksid neid ettevõtte teenustest ja võimalustest osa võtma
- Tasuta reklaam - oma ettevõtte teenuseid reklaamitakse tasuta ja enda eelistatud viisil (flaierid, sotsiaalmeedia)

Torkildsen (1999: 177) toob välja ka asjaolu, et rekreatsiooni võimaluste loomisel tuleb lähtuda suuresti asukohast. Rekreatiivsetele võimalustele peab olema tagatud võimalikult mugav ligipääs nii jalgsi, autoga kui ühistranspordiga liiklejatele. Erinevate raskusastmetega matka- ja terviserajad võiksid olla omavahel ühendatud, seega saavad kliendid ise valida, kui pikka ja kui rasket rada läbida. Samuti võiksid erinevad võimalused ideaalis olla rajatud üksteisele piisavalt lähestikku. See suurendab perede

külastatavust, sest lähestikku on mitmeid erinevaid võimalusi pakkuvaid ettevõtteid - kõigile leidub midagi.

Käesolev alapeatükk andis ülevaate rekreatsiooni korraldamise põhimõtetest, seletas lahti programmimise mõiste ning selgitas aspekte, mida rekreatsiooni korraldamisel järgida tuleks. Järgnevas peatükis leitakse eelpool käsitletule praktiline väljund.

2. ANIJA VALLA REKREATIIVSETE VÕIMALUSTE RAHULOLU JA ARENDAMISE UURING VALLA ELANIKE SEAS

2.1. Ülevaade Anija valla rekreatiivsetest võimalustest

Käesolevas peatükis antakse ülevaade Anija vallas olemasolevatest tasuta ja avalikuks kasutamiseks mõeldud sportlikest vaba aja veetmise võimalustest. Lisas 1 on välja toodud ka kokkuvõtlik tabel Anija valla erinevate rekreatiivsete võimaluste kohta ning lisas 2 märgistatud need võimalused kaardil.

Anija vald on suuruselt kolmas vald Eestis ning asub Harjumaa kagupiiril. Suurem osa valla maadest on metsad, sood ja rabad, valla kirdeosas on Kõrvemaa maastikukaitseala, kus matka- ja suusarajad on aastaringselt rahvarohked. Lisaks on vallas Anija, Niinoni, Maapaju ja palju muid looduskaitsealasid. Anija vallas on kokku 318 ha veehoidlaid ning valla aladelt voolavad läbi Jägala ja Soodla jõgi. Hõre asustus ja valla loodus on matkajatele, spordihuvilistele ning vaikuse ja loodusesõpradele sobilikud. (Anija vald 2013)

Kõrvemaa maastikukaitseala asub osaliselt Anija vallas ja kulgeb kirde-suunalt ja Soome lahe äärest edelasse kuni Navesti jõeni. Selle kogupindala on 3130 ruutkilomeetrit ja hõlmab endas haruldasi karstialasid: piirkondi, kus jõed voolavad nii maa all kui maa peal ja on kuivematel perioodidel oma koobastikega põnevaks uurimispaigaks (Kõrvemaa maastiku... 2013). Kõrvemaal kõrgeim punkt on Valgehobusemäe – 107 meetrit üle merepinna ning läbib Kõrvemaad ka Liiapeksi-Aegviidu matkarada, mis kokku 32 kilomeetrit. Samuti asub Põhja-Kõrvemaal Uuejärve

loodusrada (kuus kilomeetrit), kus lisaks tervisespordi harrastamisele on võimalik näha Nõukogude armeest jäänud jälgi.

Kõrvemaa maastikukaitseala üheks tuntumaks kohaks on Sportland Kõrvemaa matka- ja suusakeskus. Tegemist on osatühinguga, mis pakub inimestele tegevust nii suve- kui ka talvehooajal – tasuta kasutamiseks on matka- ja suusarajad ning kelgumäed, varustuse rent on tasuline. Keskus pakub suvehooajal räätsamatkasid, kepikõnni võimalust, matkaradade kasutust, *discgolfi* mängimise võimalust, vibulaskmist, terviseradu ja orienteerumise võimalust. Talvehooajal saab keskuse territooriumil matkata tõukekelkudega ja saanidega, tegeleda kelgukoeraspordiga, suusatada, kelgutada ning kasutada *snowtube* rada. Samuti tegutseb Kõrvemaal suusakool. Koostööd tehakse Sihtasutus Eesti Terviseradadega, RMK-ga ja Reimann Retked-ga. (Vaba aeg 2013)

Mustjõe maastikusõiduala ehk Mustjõe karjäär oli algselt liivakaevanduspaigaks eesmärgiga pikendada raudteed. Tee karjäärini on liivane ning sinna on sisse lükatud väikesed hüpped. Ala ise on kolm hektarit suur, see on atraktiivsete looduslike tingimustega, piiritletud alaga ning seal võib sõita kõikide mootorsõidukitega. Ala kasutamine on lubatud kell 10.00-22.00 (Mustjõe 2013). Samuti asub Mustjõe karjääri lähedal Mustjõe Kõrtsitalu, kus on võimalik rentida ka sauna.

Lisaks matkaradadele asub Anija vallas palju erinevaid lõkkekohti ja telkimisalasid. Põhja-Kõrvemaal asub Venemäe telkimisala, mis on sobilik nii perega matkamisel peatuspaigaks kui ka suuremate sündmuste korraldamiseks. Telkimisalal on parkla umbes 30-nele autole, alal on grillrestiga lõkkekoht, kolm pinki ja laud, puudealune, lehtla tüüpi katusealune, infostend, kuivkäimla, prügikast ja lattidest piirdeaed (Venemäe 2013). Venemäe telkimisalale on sarnased ka Kulli-, Oru- ja Kalajärve lõkkekohad, kus on samuti olemas grillrestiga lõkkekohad, lauad ja pingid, kuivkäimla, infostendid, prügikastid, lõkkepuud ning piisavalt ruumi telkimiseks.

Anija vallas on Kehra linnas avatud terviserajad pikkusega 1,7 km, 2,8 km ja 4,3 km (Kehra terviserada 2013). Radadel on võimalik harrastada sõita maastikurattaga, jalutada, joosta. Talveperioodil on terviserajale lükatud sisse suusarajad. Samuti on Kehras olemas jalgpallistaadion, staadioni kõrval ka kaugushüppe liivakast ja võrkpalliväljakud.

Anija vald on tuntud oma jõgede rohkuse poolest. Siit voolab läbi Jägala jõgi ning selle lisajõed Soodla jõgi, Jõelähtme jõgi, Mustjõgi, Jänijõgi ja Aavoja. Jägala jõgi on 97 kilomeetrit pikk, algab Pandivere kõrgustiku läänenõlvalt ja suubub Ihasalu lahte. 4,3 kilomeetrit suudmest asub Jägala juga (Jägala jõgi 2013). Jägala jõgi on küll suhteliselt kalavaene jõgi, kuid on siiski kalastajate seas populaarne. Jägala joaesine kärestikuline jõe kanjon on sobiv kanuumatkadeks, jõe rahulikuma osa peal võimalik ujuda. Negatiivse küljena võib aga välja tuua selle, et vallas puudub avalik rand, praegused ujumiskohad on aga järelvalveta. Samuti ei kasutata jõgede olemasolu täieväärtuslikult ära - inimestele saaks võimaldada paadi ja näiteks ka vesiratta laenutust, samuti korraldada paadimatku.

Lasteaia territooriumidel olevad mänguväljakud on nädala sees avatud lisaks lasteaialastele ka lasteaias mittekäivatele lasteaiaaalistele lastele. Sealsed mänguväljakud on ohutud, kuid paraku on kaasaegseid mänguvahendeid väga vähe. Probleemiks on kortermajade ümbruses olevad mänguväljakud, mida hooldatakse halvasti ja mis lagunevad, ning seetõttu kujutavad lastele ohtu. (Anija valla terviseprofiil 2011: 36)

Kehra Gümnaasiumi algklasside maja territooriumil asub Anija valla kõige uuem lastemänguväljak. Mänguväljakul on suur turnimisvõrk, karusell, kiiged, torudest ronimisatraktsioon, ronimisseinade süsteem, pingid ja jalgrattahoidja. Samuti on mänguväljak valgustatud ning praeguseks on väljaku ümber ehitatud aed, mis takistab lapsi autoteele jooksmast. (Kehra mänguväljak 2013)

Anija valla arengukavas (2013-2020) on välja toodud ka Lilli küla lastemänguväljaku ehitamine, mis valmis aastal 2012 koostöös Anija valla, KOP ja Lilli Küla Arendamise Seltsi liikmete kaasabil. Tegemist on turvalise ja kaasaegse mänguväljakuga, kus on mitmeid füüsilist võimekust arendavaid atraktsioone.

Anija valla üheks tuntumaks kohaks ja ühtlasi suurimaks tuluallikaks on kindlasti Anija Valla Spordikeskus. Spordikeskuses on olemas jõusaal, saun, suur spordisaal tribüünidega, korvpalliväljak, jalgpalliväljak, tennisemänguvõimalus, võrkpalliväljak, käsipalliväljak ning sulgpalli- ja lauatenise mängimise võimalus. Samuti toimuvad

spordikeskuses erinevad trennid – tegeleda saab erinevate pallimängudega, karatega, rahvatantsuga, võistlustantsuga ja tänavatantsuga. (Spordihoone 2013)

Anija vallas puudub ujula, seetõttu kasutavad valla koolid ujumisõpetuses Kose valla ujulat. Samuti käivad Anija valla lapsed ujumistrennides nii Kose, Kuusalu ja Jüri valla ujulates.

Käesolevas peatükis anti lühiülevaade Anija valla rekreatiivsetest võimalustest – loodusaladest, matka- ja suusaradadest, telkimisvõimalustest, spordi- ja vaba aja keskustest, mänguväljakutest ja muudest aktiivse vaba aja veetmise võimalustest. Kokkuvõtvalt saab väita, et Anija vallas on võimalusi aktiivseks ja sportlikuks ajaveetmiseks, pigem võib öelda, et võimalused on vähehooldatud ja mitte alati ohutud. Anija valla arengukavas 2013-2020 on kirjas aga mänguväljakute, terviseraja, staadioni ja matkaradade korrastamine, mis valla arengukava järgselt aastaks 2020 elu viiakse.

2.2. Uuringu meetod ja eesmärk

Empiirilise osa kirjutamiseks oli vaja välja selgitada Anija valla elanike eelistused ja rahulolu sealsete tasuta ja avalike rekreatiivsete võimalustega ning uuringu põhjal esitada arendusettepanekud Anija Vallavalitsusele ja teistele rekreatiivseid teenuseid pakkuvatele ettevõtetele. Andmete kogumiseks viis autor 2013. aastal ajavahemikus 11. märts kuni 7. aprill läbi Interneti keskkonnas eFormular ankeetküsitluse, mis andis uurimisobjekti kohta vahetut infot. Küsimustiku negatiivse poolena võib tekkida olukord, kus vastamata jäänud ankeetide hulk kujuneb üsna suureks. Seetõttu kasutas autor lisaks Interneti keskkonnale ühe meetodina tänavatel inimeste küsitlemist, et saada maksimaalselt vastuseid. Populaarsemateks küsitluspaikadeks said Kehra keskväljak, Kehra Gümnaasium ja Spordihoone ning Alavere Rahvamaja.

Küsimustikus sooviti teada saada kui palju, kui tihti ja millal kasutatakse Anija vallas olemasolevaid rekreatiivseid võimalusi, Anija valla elanike eelistusi rekreatiivsetest võimalustest, kuivõrd ollakse rahul pakutavate võimalustega ning milliseid võimalusi võiks veel vald ja erasektor veel pakkuda. Küsimustikus on kasutatud nii avatud- kui kinniseid (valikvastused ja hinnanguskaalal põhinevaid) küsimusi. Hinnanguskaalal põhinevate küsimuste koostamisel on kasutatud Likerti skaalat, mis võimaldab mõõta vastaja hoiakut numbriliselt, ühest ekstreemsusest teiseni.

Algselt plaanis autor uuringu viia läbi nii valla elanike kui ka valla külastajate seas, kuid see oleks osutunud liiga mahukaks, seega kitsendas autor uuringu sihtgrupi valla elanikele. Anija vallas elab ligi 6000 inimest, seega said esinduslikuks üldkogumiks 15-70 aastased Anija valla elanikud. Valimi moodustamiseks kasutas autor juhuvalimit, kus Anija valla elanikkonnast eraldab liikmeid juhusliku valimi teel. Sellist meetodit kasutades oli igal Anija valla elanikul võrdne võimalus saada valimisse võetud. Tänaval inimesi ise küsitledes tundus autorile kõige mõistlikumaks valimiks süstemaatiline juhuvalim. Selline meetod välistas võimaliku autori poolse subjektiivse valimise.

Kokku vastas küsitlusele 254 inimest, seitse ankeeti eemaldas autor statistikast, kuna need olid vastatud poolikult või olid vastused vastuolulised. Lõplikuks valimi mahuks jäi 247 inimest, kelle täidetud ankeedid olid nõuetele vastavad. Autor jäi tulemustega väga rahule, sest algselt plaaniti täidetud ankeete saada kokku 180-200. Seega ületas tulemus autori ootusi. Küsimustik on välja toodud Lisas 3.

Andmete kasutas autor analüüsimiseks arvutiprogrammi MS Excel. Andmete analüüsimiseks kasutas autor statistilise andmeanalüüsi meetodit, kandes need Excelisse ja koostades nende põhjal sagedustabeleid jne. Saadud tulemused kandis autor joonistele ja tegi nende põhjal sisuanalüüsi.

Anija vallas on väga palju looduslikke võimalusi rekreatiivsete tegevuste arendamiseks – vald saaks elanikele pakkuda erinevaid terviseradu, parke, kergliiklusteid. Paraku ei kasutata neid võimalusi maksimaalselt ära ning olemasolevad võimalused (Kehra linna staadion ja terviserada) on küllaltki kehvast seisusest. Sellest tulenevalt on lõputöö sisuks teha uurimus Anija valla elanike rahulolu ja vajaduste kohta rekreatiivsetest võimalustest. Uuringu eesmärgiks on välja selgitada Anija valla elanike rahulolu vallas pakutavate tasuta ja avalikuks kasutamiseks mõeldud rekreatiivsete võimalustega ning teha saadud tulemuste põhjal Anija Vallavalitsusele arendusettepanekuid.

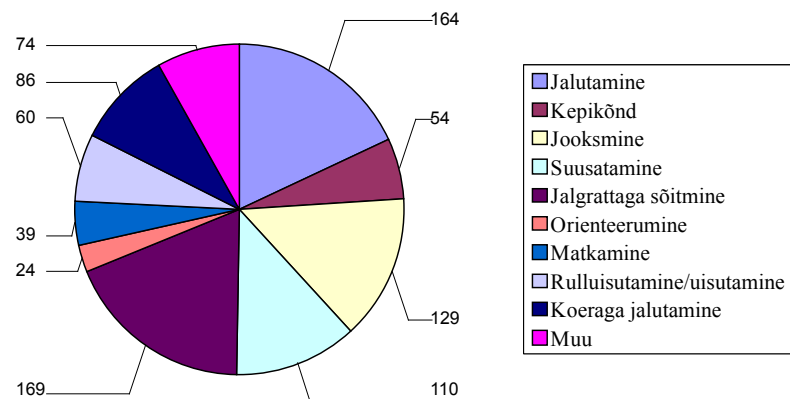
Autori arvates on käesolev uuring vajalik seetõttu, et Anija vallas ei ole varem läbi viidud konkreetset küsitlust uurimaks inimeste rahulolu Anija vallas pakutavate tasuta aktiivse ja sportliku vaba aja veetmiste võimalustega ning mis ühtlasi annaks inimestele

võimaluse anda tagasisidet rajatiste kohta ning teha ettepanekuid probleemide lahendamiseks ja tingimuste parandamiseks.

2.3. Uuringu tulemuste analüüs

Uuring „Küsitlus rekreatiivsete võimaluste rahulolu kohta Anija valla elanike seas“ sisaldas kokku 13 küsimust, millest kaheksa selgitasid välja vastajate ekreatiivsed eelistused ja rahulolu teatud võimalustega, üks vastuse täiendamiseks mõeldud ja neli küsimust üldise informatsiooni jaoks (sugu, vanus, elukoht, rahvus). Kõik käesolevas alapeatükis olevad joonised on koostatud töö autori poolt.

Esimene küsimuste blokk käsitles infot vastanute eelistuste kohta. Ankeedi esimese küsimusega soovis autor teada saada, milliste aktiivsete ja sportlike tegevustega eelistab vastaja vabal ajal aega veeta. Küsimuses oli autori poolt ette antud üheksa valikut, millest vastaja võis valida kõik talle sobivad variandid. Kui valikutes ei olnud sobivat vastusevarianti, sai vastaja valida ka variandi muu, misjärel siis pidi täpsustama, millist tegevust vabal ajal eelistatakse. Joonisel 3 on välja toodud küsimuse tulemused pirukadiagrammi kujul.

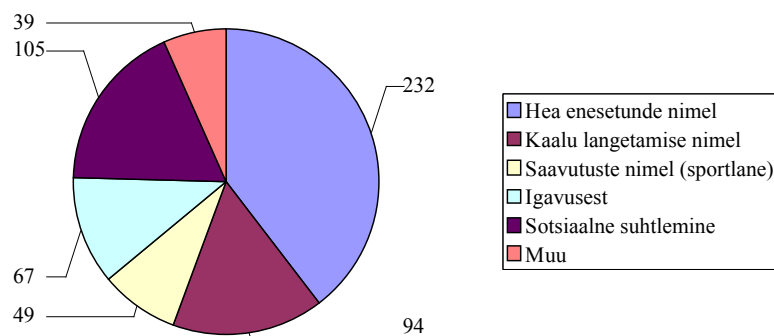
Joonis 3. Aktiivsete ja sportlike tegevuste eelistused vabal ajal

Kõige populaarsem aktiivse vaba aja veetmise ja sportimise võimalus oli jalgrattaga sõitmine, mis märgiti ära 169-l korral ehk 68% kogu vastustest. Populaarsuselt teisel kohal oli märgitud jalutamine, seda vastusevarianti märgiti ära 164-l korral ehk 66% kogu vastustest. Kolmas enim valitud variant oli jooksmine (52%) ja neljas suusatamine, mida valis kokku (44%).

Järgnes võimalus täpsustada küsimuse vastusevalikut „Muu“. Kokku täiendas oma

vastust 74 inimest ehk 30% vastanutest. Kõige populaarsem tegevus oli käsipall, mida lisisid juurde 15 inimest, järgnesid ujumine (13 inimest), jõusaal (kümme inimest), tantsimine (seitse inimest), korvpall ja ratsutamine (viis inimest), võrkpall, aeroobika ja kalastamine (neli inimest). Üksikute vastustena oli välja toodud lisaks erinevad pallimängud, jalgpall, jäähoki, motosport, lumelauaga sõitmine, rulaga sõitmine, *bmx*-sõitmine (*bicycle motocross*), tõukerattaga sõitmine, tennis, sulgpall, pilates, BodyJam, mäesuusatamine, golf, piljard, bowling, rannavolle ja jahindus.

Teise küsimuse eesmärgiks oli välja selgitada, mis põhjusel vastajad oma vaba aega eelistavad veeta aktiivselt ja sportlikult. Vastajatel oli valida viie vastusevariandi vahel ning valida võis ka mitu vastusevarianti. Lisaks oli küsimuses antud ka vastusevariant „Muu“, kus vastajad said omaltpoolt põhjuseid lisada. Joonisel 4 on välja toodud küsimuse tulemused pirukdiagrammina.

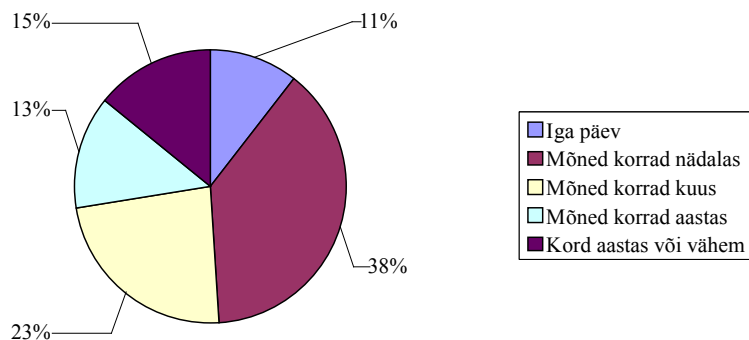

Joonis 4. Aktiivse ja sportliku vaba aja veetmise põhjused

Kõige eelistatum variant oli „Hea enesetunde nimel“, seda valisid kokku 232 vastajat ehk 93% kogu vastajatest. Populaarsuselt teine vastusevariant oli „Sotsiaalse suhtlemise nimel“, seda valisid kokku 42% kogu vastajatest. Kolmandaks variandiks oli „kaalu langetamise nimel“, mida valisid kokku 38% kogu vastajatest. Sellele järgnes vastusevariant „Igavusest“, mida valis kokku 27% kogu vastajatest. Viimaseks vastusevariandiks oli „saavutuste nimel (sportlane)“, seda valis kokku 20% vastajatest. Järgnes võimalus lisada omalt koolt põhjuseid, seda võimalust kasutas kokku 39 inimest ehk 16% kogu vastajatest. Kõige populaarsemaks põhjuseks oli tervisliku eluviisi nimel, mida märkis kokku 21 inimest. Populaarsuselt teiseks põhjuseks oli füüsilise vormi hoidmise nimel (13 inimest), järgnes eeskuju lastele (kolm inimest) ja perega koos ajaveetmise nimel (kaks inimest). Üksikute vastustena oli välja toodud lisaks ka koeraga jalutamise kohustus, stressi maandamine, tervise parandamine ja adrenaliin.

Tulemustest võib järeldada, et Anija valla elanikele on tervisesport ja aktiivne eluviis ning mõõdukas füüsiline koormus olulised.

Kolmanda küsimuse eesmärgiks oli teada saada, kui tihti kasutavad vastajad Anija vallas pakutavaid tasuta ja avalikuks kasutamiseks mõeldud aktiivse vaba aja veetmise ja sportimise võimalusi (vt. joonis 5). Vastajal oli võimalik valida viie vastusevariandi vahel, millest valida tuli üks: iga päev; mõned korrad nädalas; mõned korrad kuus; mõned korrad aastas ning kord aastas või vähem. Populaarseim vastusevariant oli „mõned korrad nädalas“, seda valis kokku 95 inimest ehk 29% kogu vastajatest. Teisena valiti varianti „mõned korrad kuus“ (23%). Igapäevaselt kasutavad aktiivse vaba aja veetmise võimalusi 11% vastanutest, mõned korrad aastas 13% ja kord aastas või vähem 14% vastanutest.

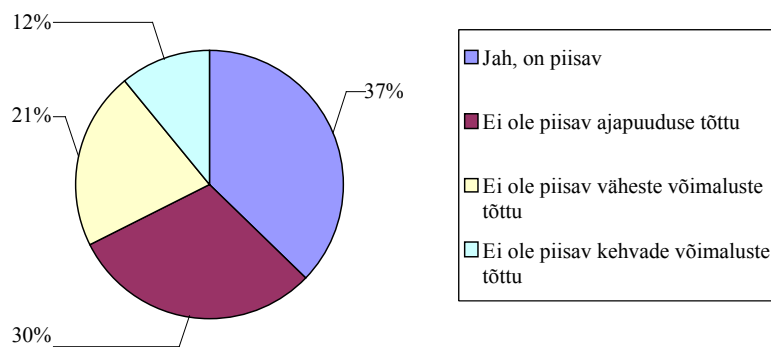

Joonis 5. Anija vallas pakutavate rekreatiivsete võimaluste kasutuskordade tiheus

Küsimuste tulemustest võib järeldada, et enamus vastanutest on füüsiliselt aktiivsed inimesed, kes väärtustavad tervislikku eluviisi. Samuti annavad need tulemused aluse arvata, et kasutajate tagasiside erinevate võimaluste suhtes on kvaliteetne ja nende parendusettepanekud tõsiseltvõetavad. Samuti võib arvata, et vallas pakutavaid võimalusi kasutatakse elanike poolt aktiivselt ning suure tõenäosusega leiaksid tulevased investeeringud valla rekreatiivsete võimaluste parendamisse laialdast kasutuselevõttu.

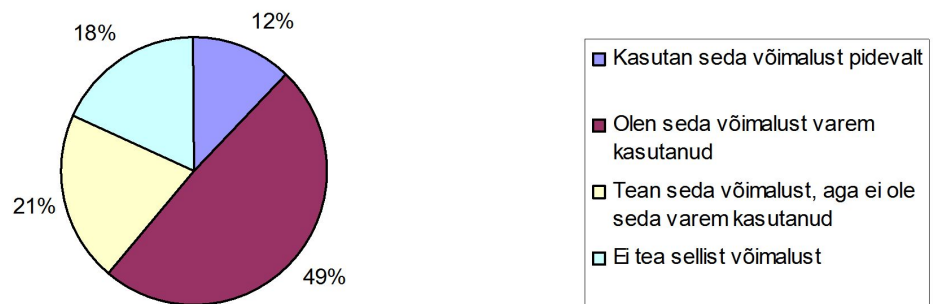
Neljanda küsimuse eesmärgiks oli välja selgitada, kas praegune vaba aja veetmise ja sportimise võimaluste kasutuskordade arv on vastajate jaoks piisav või mitte (vt. joonis 6). Ette oli antud neli valikuvarianti, millest vastajad said valida ühe, endale kõige sobilikuma: Jah, on piisav; ei ole piisav ajapuuduse tõttu; ei ole piisav kehvade

võimaluste tõttu ning ei ole piisav väheste võimaluste tõttu. Kõige populaarsemaks vastusevariandiks oli „jah, on piisav“, mida valisid kokku 92 inimest ehk 38% kogu vastajatest. Populaarsuselt teiseks vastusevariandiks oli „ei ole piisav ajapuuduse tõttu“, seda valisid kokku 75 inimest ehk 30% kogu vastajatest. Vastusevarianti „ei ole piisav väheste võimaluste tõttu“ valis kokku 53 inimest ehk 21% kogu vastajatest. Vastusevarianti „ei ole piisav kehvade võimaluste tõttu“ valis 27 inimest ehk 11% kogu vastajatest.

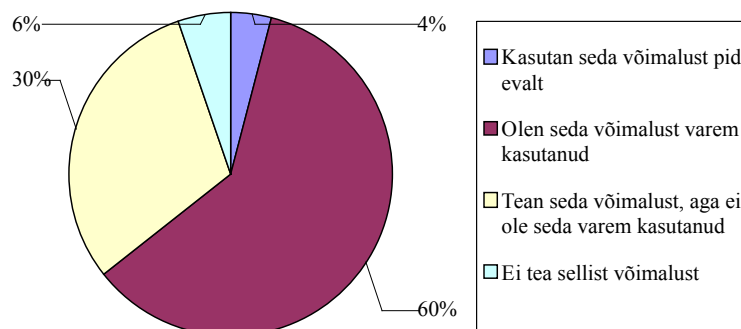
Joonis 6. Praegune rekreatiivsete võimaluste kasutuskordade arvu piisavus

Viienda küsimuse eesmärgiks oli välja selgitada, kui võrd on vastajad kursis Anija vallas olemasolevate rekreatiivsete võimalustega. Autor andis vastusevariantidena üheksa erinevat rekreatiivset võimalust ning palus vastajatel iga võimalust hinnata, kas ta kasutab seda võimalust pidevalt; kas ta on seda võimalust varem kasutanud; kas ta teab seda võimalust, kuid ei ole seda varem kasutanud või ta ei tea sellist võimalust. Esimeseks vastusevariandiks tõi autor välja terviseraja (vt. joonis 7). 30 inimest märkis, et kasutavad seda võimalust pidevalt, 120 inimest leidis, et on terviserada varem kasutanud. 52 inimest märkisid, et teavad sellist võimalust, kuid pole seda varem kasutanud ning 45 inimest ei tea sellist võimalust.

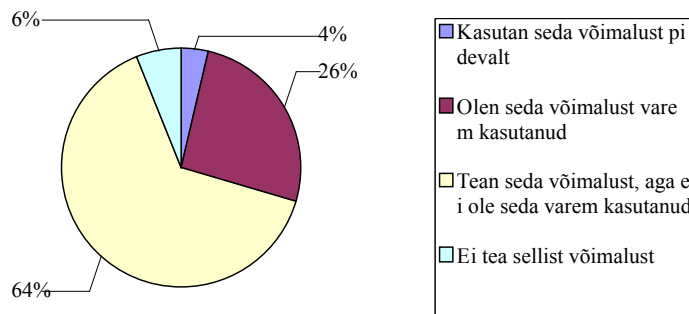
Joonis 7. Anija valla elanike terviseraja kasutustihedus.

Teise vastusevariandina tõi autor välja Kehra staadioni (vt. joonis 8). 149 inimest leidis, et on seda võimalust varem kasutanud. 75 inimest leidis, et nad teavad sellist võimalust, kuid ei ole seda varem kasutanud. 13 inimest märkis, et nad ei tea sellist võimalust ning kümme inimest märkisid, et kasutavad seda võimalust pidevalt.

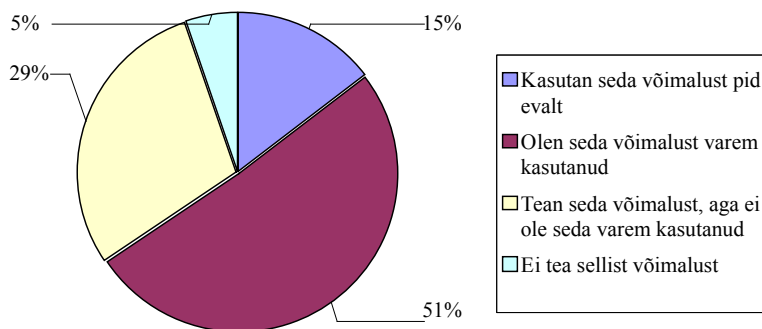
Joonis 8. Anija valla elanike Kehra staadioni kasutustihedus.

Kolmanda vastusevariandina tõi autor välja laste mänguväljaku (vt. joonis 9.) Laste mänguväljakut kasutavad pidevalt vaid üheksa inimest ning 64 vastajat on seda võimalust varem kasutanud. 159 vastajat märkisid, et teavad seda võimalust, kuid ei ole seda varem kasutanud ning 15 vastajat ei tea sellist võimalust.

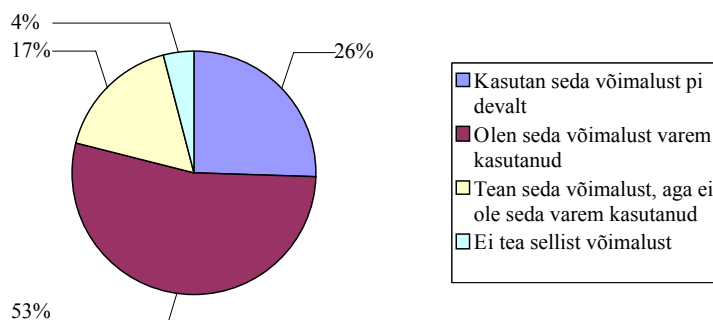
Joonis 9. Anija valla elanike laste mänguväljaku kasutustihedus

Neljanda vastusevariandina tõi autor välja erinevad haljasalad Anija vallas, sealhulgas erinevad pargid, näiteks Kehra park (vt. joonis 10). 36 vastajat väitsid, et kasutavad erinevaid haljasalaid pidevalt, 126 vastajat märkisid ära, et on neid võimalusi varem kasutanud. 72 vastajat leidsid, et teavad neid võimalusi, kuid ei ole neid varem kasutanud. 13 vastajat märkisid ära aga variandi, et ei tea selliseid võimalusi.

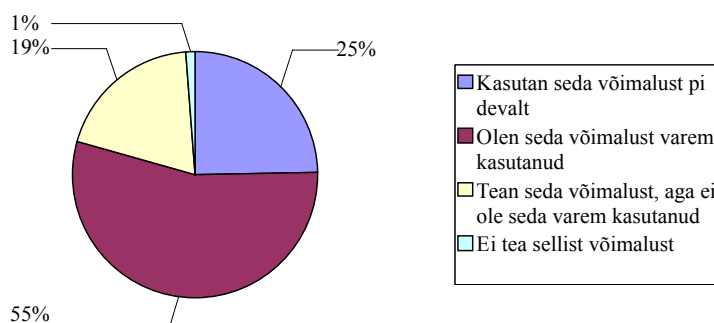
Joonis 10. Anija valla elanike valla haljasalade kasutustihedus.

Viienda vastusevariandina märkis autor küsimusse matka- ja suusarajad, nende seas Kehra rajad ja Kõrvemaa matka- ja suusarajad (vt. joonis 11). Neid võimalusi kasutavad pidevalt 63 inimest ning 132 inimest märkisid, et on neid võimalusi varem kasutanud. 42 inimest arvasid, et teavad neid võimalusi, kuid ei ole neid varem kasutanud, kümme vastajat märkisid, et ei tea selliseid võimalusi.

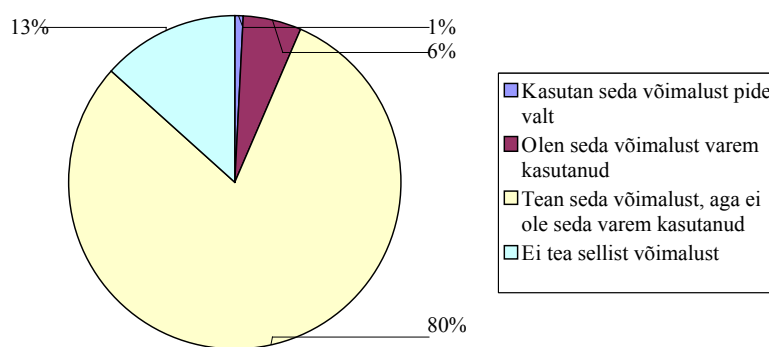
Joonis 11. Anija valla elanike valla matka- ja suusarajade kasutustihedus.

Kuuenda vastusevariandina tõi autor välja Anija Valla Spordikeskuse (vt. joonis 12). Üllatavalt vaid 61 inimest vastasid, et kasutavad seda võimalust pidevalt. 135 inimest vastasid, et on seda võimalust varem kasutanud ning 48 vastajat leidsid, et teavad seda võimalust, kuid ei ole seda varem kasutanud. Vaid kolm inimest märkisid siinkohal ära, et ei tea sellist võimalust.

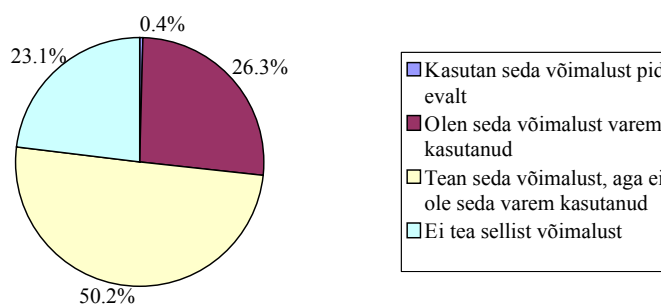
Joonis 12. Anija valla elanike Anija Valla Spordikeskuse kasutustihedus.

Seitsmenda vastusevariandina tõi autor välja rularambi võimaluse (vt. joonis 13). Ainult kaks inimest märkisid, et kasutavad seda võimalust pidevalt. 14 vastajat märkisid, et on seda võimalust varem kasutanud ning 198 vastajat märkisid, et teavad seda võimalust, kuid ei ole seda varem kasutanud. 33 inimest vastasid siinkohal, et ei tea sellist võimalust.

Joonis 13. Anija valla elanike Kehra rularambi kasutustihedus

Kaheksanda vasutusevariandina tõi autor välja korvpalliväljaku (vt. joonis 14). Vaid üks inimene märkis ära, et kasutab seda võimalust pidevalt. 65 inimest leidsid, et on seda võimalust varem kasutanud, ning 124 vastajat märkisid, et teavad seda võimalust, kuid ei ole seda varem kasutanud. 57 inimest arvasid, et ei tea sellist võimalust.

Joonis 14. Anija valla elanike korvpalliväljaku kasutustihedus.

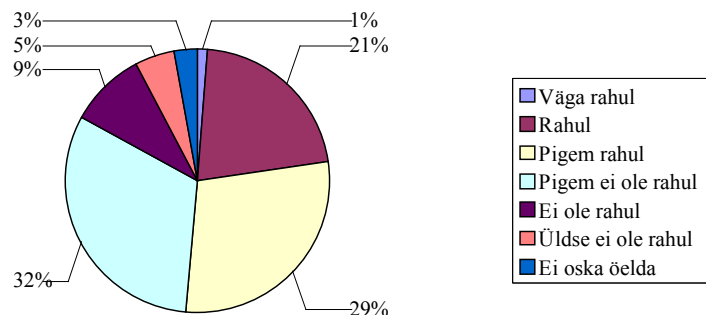
Üheksanda ja ühtlasi ka viimase vastusevariandina tõi autor välja uisuväljaku, mis talviti korvpalliväljakule rajatakse. Vastustest võis välja lugeda, et valla elanike teadlikkus ei ole vallas olemasolevast uisuväljakust suur, mistõttu tasuks mõelda, mida saaks teha selle jaoks, et inimeste teadlikkust sellest võimalusest tõsta – korraldada võiks näiteks talviti ühiseid uisupidusid ja –võistlusi.

Tulemustest võib järeldada, et enim kasutatavad rekreatiivsed võimalused Anija vallas on Kehra staadion, Anija valla haljasalad, matka- ja suusarajad ning Anija valla Spordikeskus. See ei ole üllatavav tulemus. Suurem osa vastajatest teab ka laste mänguväljakut, kuid suure tõenäosusega kasutavad seda võimalust siiski inimesed, kellel endal on lapsed. Suur on teadlikkus ka Kehras asuvast rularambist, kuid ka see võimalus on suunatud siiski spetsiifilisele huvialale, seega ei ole selle võimaluse

kasutajate arv väga suur. Inimeste teadlikkust uisuväljakust võiks tõsta, Anija valla noortekeskus saaks seal korraldada erinevaid üritusi, et suurendada selle võimaluse kasutajate hulka ning ühtlasi oleks noortele ka vallas rohkem mitmekülgseid sportlikke tegevusi.

Järgnev küsimus võimaldas inimestel lisada omaltpoolt võimalusi, mida nad teavad ja kasutavad, kuid eelnevas vastusevalikutes kirjas ei olnud. Seda võimalust kasutas kokku 59 inimest. Kõige populaarsemaks võimaluseks oli võrkpalliväljak, mille võrkpallientusiastid Anija valla rahade eest Kehrasse tegid, seda märkisid kokku 27 inimest. Populaarsuselt teiseks vastusevariandiks olid Jägala ja Soodla jõgi, mida märkisid ära 16 inimest ning kolmandaks erinevad veehoidlad (Kaunissaare, Aavoja, Soodla, Raudoja), mida märkisid ära 12 inimest. Seitse inimest märkisid lisaks ka, et kasutavad erinevaid lõkkeplatse Anija vallas, neli inimest avaldasid arvamust, et kasutavad erinevaid loodusalasid. Lisaks toodi välja Anija Valla Kultuurimaja (3 inimest), kelgumägi (kaks inimest), Alavere Põhikooli võimla (kaks inimest), Kehra Gümnaasiumi võimla (kaks inimest), erinevad ratsakompleksid, nende seas Toominga Tall (kaks inimest) ning oma talu heinamaa (kaks inimest). Üksikute vastusevariantidena toodi välja lisaks tänavad ekstreemspordiharrastajatele (rulatamine, tõukerattaga sõitmine, *BMX*), Mustjõe maastikuala, Kehra Gümnaasiumi aula ja Anija põllu peal harrastatav jäärajasõit.

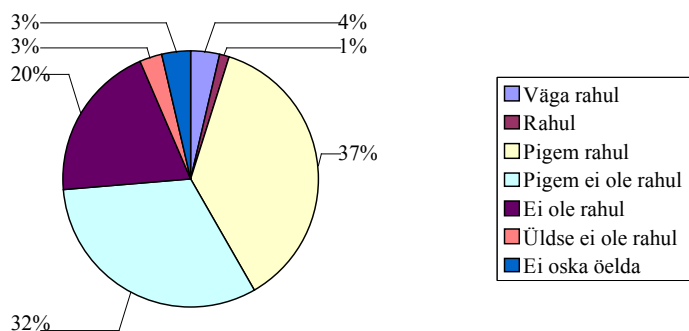
Seitmenda küsimuse eesmärgiks oli väga selgitada, kui võrd on küsitlusele vastajad rahul rekreatiivsete võimaluste piisavuse, kättesaadavuse, kasutusmugavuse ja korrashoiuga. Vastajad pidid igale faktorile andma hinnangu, kas nad on sellega väga rahul, rahul, pigem rahul, pigem ei ole rahul, ei ole rahul, üldse ei ole rahul või ei oska öelda. Esimeseks faktoriks oli rekreatiivsete võimaluste piisavus.

Joonis 15. Rahulolu valla rekreatiivsete võimaluste piisavusega.

78 inimest ehk 32% kogu vastajatest leidsid, et on rekreatiivsete võimaluste piisavusega pigem mitte rahul. 71 inimest ehk 29% kogu vastajatest on võimaluste piisavusega pigem rahul. 53 inimest vastasid, et on võimaluste piisavusega rahul, 23 inimest vastasid, et ei ole võimaluste piisavusega rahul. 12 inimest ei ole võimaluste piisavusega üldse rahul, kuid kolm inimest on piisavusega selle-eest väga rahul. Seitse inimest ei osanud piisavuse suhtes arvamust avaldada.

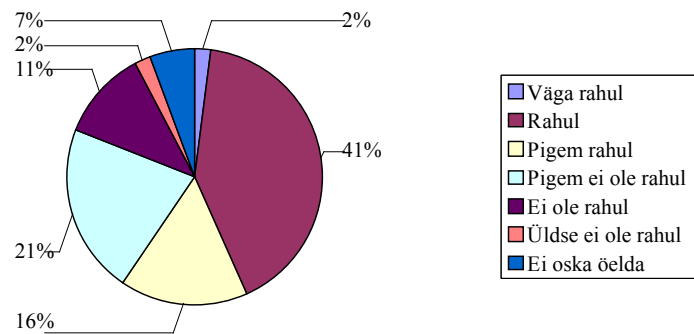
Teise faktorina paluti vastajatel hinnata rekreatiivsete võimaluste kättesaadavust. 91 inimest avaldasid arvamust, et on kättesaadavusega pigem rahul, samas 79 vastajat on kättesaadavusega pigem mitte rahul. 49 inimest ei ole kättesaadavusega rahul, samal ajal üheksa inimest on võimaluste kättesaadavusega väga rahul. Seitse inimest ei ole kättesaadavusega üldse rahul ning kolm inimest on rekreatiivsete võimaluste kättesaadavusega rahul. Üheksa inimest ei osanud siinkohal oma arvamust kättesaadavuse suhtes avaldada.

Joonis 16. Rahulolu rekreatiivsete võimaluste kättesaadavusega.

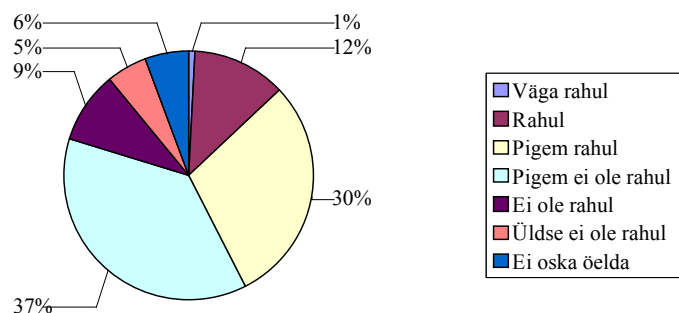
Kolmanda aspektina paluti vastajatel hinnata rekreatiivsete võimaluste kasutusmugavust. 102 inimest leidis, et on kasutusmugavusega rahul, 53 inimest aga arvas, et on

kasutusmugavusega pigem mitte rahul. 40 vastajat on kasutusmugavusega pigem rahul, samas kui 28 inimest ei ole kasutusmugavusega rahul. Võrdselt väga rahul ja üldse ei ole rahul märkisid ära viis inimest. Oma arvamust ei osanud siikohal avaldada 14 inimest.

Joonis 17. Rahulolu rekreatiivsete võimaluste kasutusmugavusega.

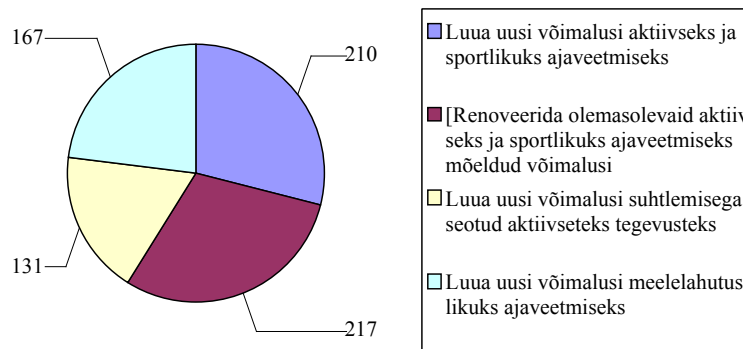
Neljanda ja viimase aspektina paluti vastajatel anda oma rahulolu hinnang rekreatiivsete võimaluste korrashoiule. 92 inimest leidsid, et on korrashoiuga pigem mitte rahul, samas kui 73 inimest avaldasid arvamust, et on korrashoiuga pigem rahul. 30 inimest leidsid, et on rekreatiivsete võimaluste korrashoiuga rahul, 23 inimest märkisid ära samas ära, et ei ole korrashoiuga rahul. 13 inimest leidsid, et ei ole võimaluste korrashoiuga üldse rahul ning vaid kaks inimest on korrashoiuga väga rahul. 14 inimest ei osanud selle küsimuse juures oma arvamust avaldada.

Joonis 18. Rahulolu rekreatiivsete võimaluste korrashoiuga.

Kaheksanda küsimuse eesmärgiks oli teada saada, milliseid tegevusi peavad vastajad oluliseks, et parendada vallas olemasolevaid rekreatiivseid võimalusi. Ette oli antud neli erinevat vastusevarianti, millest valida võis kõik endale sobivad variandid – luua uusi võimalusi aktiivseks ja sportlikuks ajaveetmiseks nt. rullirada, kergliiklusteed jne;

renoveerida olemasolevaid aktiivseks ja sportlikuks ajaveetmiseks mõeldud võimalusi nt. terviserajad, matkarajad, uisuväljak, staadion jne; luua uusi võimalusi suhtlemisega seotud aktiivseks tegevuseks nt. noorteprogrammid, laagrid jne; luua uusi võimalusi meelelahutuslikuks ajaveetmiseks nt. paadilaenus, skatepark, mänguväljakud jne. Joonisel 19 on välja toodud tulemused pirukadiagrammina.

Joonis 19. Tegevused, mille abil parandada valla rekreatiivseid võimalusi.

210 inimest ehk 85% kogu vastajatest leidsid, et valda tuleks luua uusi võimalusi aktiivseks ja sportlikuks ajaveetmiseks, näiteks rullirada ja kergliiklusteed. 217 inimest ehk 87% kogu vastajatest leidis, et vallas tuleks renoveerida olemasolevaid aktiivseks ja sportlikuks ajaveetmiseks mõeldud võimalusi, näiteks terviserajad, matkarajad, uisuväljak, staadion jne. 131 inimest ehk 53% kogu vastajatest arvas, et valda tuleks luua uusi võimalusi suhtlemisega seotud aktiivseteks tegevusteks, näiteks noorteprogrammid ja laagrid. 167 inimest ehk 67% kogu vastajatest leidsid, et valda tuleks luua uusi võimalusi meelelahutuslikuks ajaveetmiseks, näiteks paadilaenus ja *skatepark*.

Järgnev küsimus sisaldas vastusevarianti „Muu“, mis lubas vastajatel täiendada eelmist küsimust omapoolsete parandusettepanekutega. Seda võimalust kasutas kokku 17 inimest. Omalt poolt lisati juurde, et parandada tuleks ühistrasporti Kehra ja teiste asulate vahel, et ka väljaspoolt Kehrat pärit inimesed saaksid erinevaid rekreatiivseid võimalusi kasutada (11 inimest). Samuti toodi välja, et erinevaid rekreatiivseid võimalusi peaks olema rohkem ka teistes asulates peale Kehra (kaks inimest). Üksikute variantidena toodi välja, et vallas võiks olla korraldatud rohkem kogupereüritusi, samuti luua võimalusi kontaktaladega (maadlus, karate jne) tegelemiseks, tuleks anda rohkem

infot loodusradade kohta (näiteks valla kodulehel) samuti toodi välja, et vallas võiks olla olemas koerte piiratud aiaga mänguväljak.

Viimane küsimustiku sisuline küsimus palus vastajatel vabas vormis avaldada arvamust, milliseid rekreatiivseid võimalusi võiks vallas veel pakkuda. Arvamusel, et kõik vajalik on olemas, oli kokku 36 inimest ehk 15% kogu vastajatest. 211 vastajat avaldasid aga selle küsimuse juures oma arvamust, mis on autori arvates väga hea tulemus. Antud küsimus oligi sisult kõige mahukam ja enamik vastanutest kirjutasid üsnagi põhjalikult, mida nende meelest võiks vallas parendada.

Kõige enim esinev vastus, oli see, et tuntakse puudust kergliiklusteedest ja rulliradadest. Probleemina toodi välja, et vallas puuduvad kergliiklusteed, autoteede ääres sportimine on aga väga ohtlik. Üsna palju mainiti, et vald võiks luua kergliiklustee, mis läbiks erinevaid asulaid, et inimestel oleks võimalik ühest asulast teise pääseda, see teeks ühtlasi väljaspoolt Kehrat elavatele inimestele Kehras olevad rekreatiivsed võimalused rohkem kättesaadavamaks. Rääkides kergliiklusteede rajamise võimalusest Anija valla abivallavanem Marge Rajaga selgus aga, et kergliiklusteed ei kulge mitte valla maadel, vaid maade omanik on riik ja väga palju eraisikuid. Seetõttu peaks teid rajama riik, kuna vald ei saa ega tohi teise omaniku maale rahaliselt panustada – see on seadusega sätestatud. Samuti toodi välja ka, et Kehra-Kaunissaare teel olev kurv on väga ohtlik, eriti pimedal ajal. Teed võiksid olla valgustatud ning talvisel ajal ka soolatatud/liivatatud, et vähendada kukkumise ohtu.

Sagedaseks vastuseks, mis ära märgiti, oli ka see, et renoveerida tuleks Kehras olemasolevat terviserada ja staadionit. „*Staadion ja terviserada on väga kehvast seisus. Staadion on auklik ja seal ei ole ohutu treenida, terviserada on võssa kasvanud.*“ Välja toodi, et jõeäärne osa terviserajast on kasutuskõlbmatu, see on kinni kasvanud ja seal pole enam võimalik sportida. Märgiti ära ettepanek, et jõeäärne osa renoveerida, ja sinna võiks rajada näiteks väljõusaali. Samuti tõid vastajad välja, et staadion on ohtlik ja seal on kerge ennast vigastada. Mitmel korral küsiti ka, mis on saanud spordikompleksi ideest: „*Kunagi käisid jutud staadioni renoveerimisest, kuhu lisaks teha ka erinevad pallimänguväljakud, lava jne. Mis sellest ideest on saanud?*“

Üheks populaarseks ideeks, mis välja toodi oli rekreatiivsete võimaluste kättesaadavuse parandamine Anija valla elanikele. Märgiti, et suurem osa võimalusi on Kehra linnas, samas teistes Anija valla asulates on võimalused väga kesised. Terviseradu, suusaradu jm võiks luua ka teistesse Anija valla suurematesse keskustesse või parandada näiteks ühistranspordi erinevate keskuste vahel, et muuta võimalused kättesaadavamaks kõigile valla elanikele. *„Suurem osa vaba aja veetmisvõimalusi on koondunud Kehrasse ja selle lähiümbrusesse. See on küll arusaadav, sest seal elab kõige rohkem inimesi, aga parandada võiks kättesaadavust ka mujal Anija vallas elavatele inimestele tihadama ühistranspordi või kergliiklustee näol, mis läbiks erinevaid Anija valla asulaid“.*

Palju mainiti ka ujumisvõimaluste puudumist – nii looduslikke kui ka ujulat. Toodi välja, et kuigi Anija vallast voolavad läbi Jägala ja Soodla jõgi, siis ujumisvõimalusi vallas siiski pole, kuna kaldad on mustad, vesi on erinevaid taimi täis. Üks vastaja pakkus välja lahenduse ujula kasutamisele: *„Saan aru, et ujula läheb vallale liiga kalliks, seega võiks ju kasvõi mitu korda nädalas olla organiseeritud mõistliku hinnaga transport Kehrast Kuusalu või Jüri ujulasse“.*

Veel tunti puudust suuremast ja korralikumast jõusaalist. Mitmel korral märgiti, et jõusaal on amortiseerunud, seda peaks renoveerima. Samuti toodi välja, et praegune jõusaal Anija Valla Spordikeskuses on väga väike ning seal ei ole piisavalt treeningvarustust. Lisaks kirjutati, et nii jõusaali kui ka tegelikult terve spordihoone põrand on must ja praegu väga korratu. Vastajad väljaspoolt Kehrat ja selle lähiümbrust mainisid ka, et jõusaal võiks olemas olla näiteks Alaveres.

Mitmeid kordi toodi välja, et vallas ei ole piisavalt erinevaid kogupereüritusi. Pakuti välja, et rohkem võiks korraldada erinevaid rahvajookse, suusamatkasid, orienteerumisvõistlusi kogu perele, matkasid jms. Üks vastaja kommenteeris siinkohal: *„Olen suur talispordisõber. Kehra aktivistid on viimastel aastatel korraldanud erinevaid jalgrattamatku ja rahvajookse. Alaveres oli aga sel aastal näiteks talispordipäev. Midagi sellelaadset võiks ka näiteks Kehras korraldada, kus oleks üritusi tervele perele - suusatamine, uisutamine, kelgutamine jms“.* Veel üks vastaja kommenteeris: *„Võiks olla korraldatud nii öelda "tervise päevad". Näiteks mingil kindlal nädalapäeval iga nädalaselt teha erinevaid jooksu/käimisradu. Liidab kogukonda ning propageerib ka tervisliku eluviisi.“*

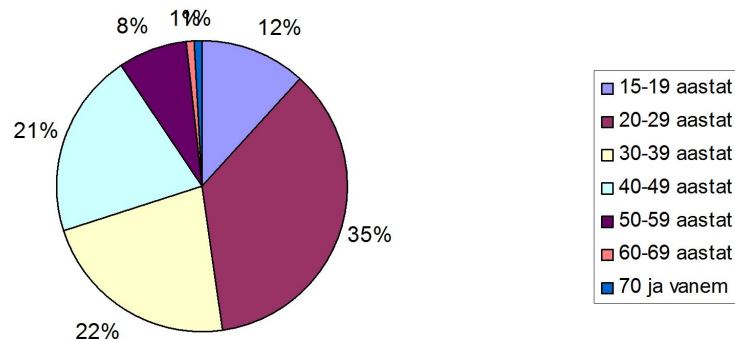
Lisaks toodi välja, et Anija vallas võiks olemas olla tennisemängu võimalused, renoveeritud korvpalliväljakud, korralik *skatepark*, rohkem rühmatreeninguvõimalusi nii lastele kui täiskasvanutele. Toodi välja, et Anija vallas on suurim rõhk käsipallil, kuid teised huvialad on jäänud pigem tahaplaanile. Väikelastele sooviti iluvõimlemist ja balletitunde, samuti sooviti lastele rohkem erinevaid päevalaagreid ning turvalist laste mänguväljakut Alaverre. Märgitud oli ka, et jõgi võiks olla rohkem ära kasutatud, seal saaks korraldada erinevaid paadi- ja kanuumatku, luua paadilaenuvõimalused. Välja toodi, et Anija valda võiks luua krossirajad, üks vastaja märkis ära aga väga põneva idee: „*Miks mitte nn "veretu jaht" - vibusport Kehra metsadesse tuua? Või LARP rollimängud Anija Mõisa?*“

Lisaks toodi välja, et vald võiks rohkem turundada oma loodusradasid ja lõkkekohti, sest väga suur osa valla elanikke ei ole tegelikult kursis võimalustega, mida vald pakub väljaspool Kehrat. Sellest sai autor ka aru uuringu tulemusi läbi töötledes, kui mitmel korral sooviti rohkem erinevaid piknikuplatse ja loodus- ning matkaradasid. Tegelikuses leidub neid vallas väga palju, seetõttu võiks vald korraldada ühisüritusi erinevatele valla aladele, et üheltpoolt liita kogukonda ja pakkuda üritusi kogu perele, teisest küljest aga tutvustada erinevaid alasid elanikele. Samuti toodi välja, et info matkaradadest võiks käia läbi vallavalitsuse – rajakaardid, infovoldikud, matkajuhid, samuti võiks olla info erinevate loodusalade kohta valla kodulehel. Matkaradade ja loodusalade juurde võiks paigutada ka suunaviidad ja info PVC-stendide näol.

Kokkuvõtlikult võib üheksanda küsimuse tulemustest välja tuua neli põhilist aspekti, millele tähelepanu pöörata. Aktiivse vaba aja veetmise ja sportimise võimalusi on vallas liiga vähe, olemasolevad võimalused on aga halvas korras ja amortiseerunud, kohati isegi kasutuskõlbmatud. Samuti on paljud võimalused ohtlikud kasutada. Lisaks ei ole suur osa rekreatiivseid võimalusi kättesaadavad kõigile valla elanikele.

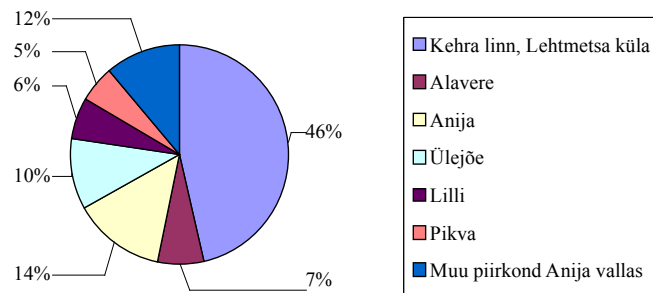
Kolmas küsimuste blokk käsitles vastajate isikuandmeid (vt. joonis 19). Kõikidest vastanutest oli 157 vastajat ehk 64% naised ja 90 vastajat ehk 36% mehed. Vastajatel paluti ära märkida ka oma vanus, mis oli ette antud vanuseskaalal vahemikus 15-19; 20-29; 30-39; 40-49; 50-59; 60-69; 70+. Kõige rohkem (36%) oli küsitluse vastajaid vanuses 20-29, edasi tuli vanusevahemik 30-39 aastat (22%) ja seejärel vanusevahemik 40-49 aastat (20%). Vanuses 15-19 aastat oli kokku 29 vastajat, 50-59 aastaseid

vastajaid oli kokku 19 inimest ja võrdselt 60-69 aastaseid ning 70+ vanuses oli kaks vastajat.

Joonis 20. Vastajate vanuseline jaotus.

Samuti paluti küsimustikus ära märkida oma rahvus. Selgus, et 215 vastajat ehk 87% kogu vastajatest olid rahvuselt eestlased ning vaid 32 inimest ehk 13% vastajatest olid rahvuselt venelased. Lisaks paluti ära märkida oma elukoht (vt. joonis 21. Ette oli antud valikuvariandid – Kehra linn, Lehtmetsa küla; Alavere; Anija; Ülejõe; Lilli; Pikva; Muu piirkond Anija vallas; Muu piirkond Eestis. Küsitlus oli suunatud vaid Anija valla elanikele, seega sai variandi „muu piirkond Eestis“ abil kergelt eraldada vastused, mida tulemuste analüüsis arvestada ei saa. Seda vastusevarianti märkis kokku kuus inimest ning nende ankeedid tulemuste analüüsis ei kajastunud. Vastusest selgus, et 129 vastajat ehk 47% kogu vastajatest on pärit Kehra linnast või Lehtmetsa külast. 14% kogu vastajatest olid pärit Anijalt ning 10% Ülejõelt. Alaverest oli kokku 7% vastajatest, Lillist 6% kogu vastajatest ja Pikvalt 5% kogu vastajatest. Muu piirkond Anija vallas märkis kokku 11% vastajatest.

Joonis 20. Vastajate jaotus elukoha järgi.

Uuringu kokkuvõtteks võib öelda, et töös püstitatud hüpotees leidis osaliselt kinnitust, kuna vastajate meelest ei ole vallas rekreatiivseid võimalusi piisavalt. Samuti võib vastustest välja tuua, et elanikud ootavad vallapoolseid parendustöid olemasolevate võimaluste korrastamiseks, et neil oleks võimalik ka edaspidi aktiivset eluviisi harrastada. Lisaks leidis autor, et läbiviidud uuring suurendas valla elanike seas ka teadlikkust erinevate valla rekreatiivsete võimaluste kohta.

Uuringu kokkuvõtteks võib öelda, et töös püstitatud hüpotees leidis osaliselt kinnitust, kuna vastajate meelest on küll vallas erinevaid rekreatiivseid võimalusi piisavalt, probleemiks on seevastu olemasolevate võimaluste korrashoid. Autori arvates olid tulemused kohati ootuspärased, suuri üllatusi ei tekkinud. Vastustest võib välja tuua, et elanikud ootavad vallapoolseid parendustöid olemasolevate võimaluste korrastamiseks, et neil oleks võimalik ka edaspidi aktiivset eluviisi harrastada. Samuti leidis autor, et läbiviidud uuring suurendas inimeste teadlikkust valla erinevatest rekreatiivsetest võimalustest.

2.4. Uuringust tulenevad järeldused ja ettepanekud

Käesoleva uuringu eesmärgiks oli anda hinnang praegustele Anija vallas olemasolevatele võimalustele ja esitada ettepanekuid nende võimaluste parendamiseks. Autor leiab, uuringust saadud tulemused annavad üldises plaanis hästi edasi enamiku hoiakuid ja arvamusi.

Uuringu tulemustele toetudes leiab töö autor, et hetkel Anija vallas pakutavad aktiivse ja sportliku vaba aja veetmise võimalused ei rahulda valla elanike vajadusi ja soove täielikult. Autor leiab, et Anija vallas tuleks esialgu koostada aktiivse ja sportliku vaba

aja veetmise võimaluste hetkeolukorra kirjeldus ja edasi arutada vallasisesid arenduspõhimõtteid. Järgnevalt esitab autor omapoolseid ettepanekuid Anija valla rekreatiivsete võimaluste parendamiseks.

Väga suur osa küsitlusele vastajatest tõi välja, et vallas võiksid olla olemas kergliiklusteed ja rullirada, mis läbiks erinevaid valla asulaid. Anija valla abivallavanema Marge Raja sõnul ei ole tohi aga vald kergliiklusteid rajada, kuna see kulgeks eraomanike ja riigi maadel. Lahendusena saab autor siinkohal välja tuua vaid praeguste teede turvalisemaks muutmise, libedal ajal teede soolamise ja liivatamise, samuti võiksid teed olla valgustatud. Pärast uuringu tulemuste esitamist Anija valla abivallavanemale viidi 2013. aasta sügisel läbi koosolek Kehra-Kaunissaare tee ääres asuvate maade omanikega, et arutada kõnealuse tee äärde kergliiklustee rajamist ja panna paika tegevuskava.

Uuringu tulemusi analüüsid selgus, et tuntakse puudust ka korralikust staadionist ja terviserajast. Väga tänuväärne oleks, kui need saaksid renoveeritud – terviserada võsast puhtaks ja staadion kasutuskõlblikuks. Terviserajale võiks luua lisaks ka väljõusaali, mida kindlasti palju kasutatakse. Mõned aastad tagasi projekteeris Anija vald idee, kus staadioni alale rajatakse suur spordikompleks erinevate pallimänguväljakute ja välilavaga. Projekt ootab hetkel raha – kas valla rahad, laen või projektirahad ning seejärel on võimalik see idee ka realselt ellu viia. Valla abivallavanem Marge Raja sõnul realiseerub see idee lähiajalooos – 5-10ne aasta jooksul. Positiivse küljena võib välja tuua selle, et pärast kevadel kirjutatud uuringu analüüsi esitamist vallavalitsuse abivallavanemale on vald korrastanud Kehra staadioni. Staadionil on uus jooksutee mitme rajaga, mida on mugav ja palju turvalisem kasutada. Samuti on staadioni kõrvale rajatud ka väike väljõusaal.

Alavere puudusena võib välja tuua laste- ja noorte mänguväljaku puudumise. Alavere on Anija valla keskustest üks suuremaid ning hetkel puudub seal kaasaegne ja ohutu paik lastele mängimiseks. Tänuväärne on see, et Kehra linna ehitati lastele kaasaegne mänguväljak, kuid samalaadne rajatis võiks olla ka Alavere laste jaoks olemas. Positiivse küljena võib aga välja tuua selle, et pärast autori läbiviidud uuringut ja vallale esitatud uuringu analüüsi ja parendusettepanekuid on Kehra laste mänguväljaku ümber vald rajanud aia, mis takistab lastel autoteele joosta.

Välja võiks tuua aspekti, et küsitlusele vastajate meelest on valla spordikeskuse jõusaal hetkel liiga väike, samuti ei ole seal piisavalt treeningvarustust. On arusaadav, et jõusaali ei ole võimalik mitte millegi arvelt laiendada, kuid samas võiks jõusaali juurde muretseda rohkem mitmekülgsel treeningu atribuutikat ning kindlustada kõikide trenaažöörade töötamise. See tõstaks ühtlasi suure tõenäosusega ka jõusaali klientuuri, sest küsitluse vastustest võiks välja lugeda, et kuna praegune jõusaal ei ole väga mitmekülgne, siis käiakse Anija vallas jõusaalides Tallinnas. Ettepanekuna võiks välja tuua jõusaali kasutushinna väikese tõusu - selle raha eest saaks spordikeskus lubada paremaid treeningtingimusi ja teenuseid.

Mõelda võiks ka ühistranspordi parandamisele valla asulate vahel. Kehra linn on Anija valla kõige suurem linn ning seal elab arvuliselt kõige rohkem elanikke, seetõttu on loogiline, et suurem osa rekreatiivsetest võimalustest rajatakse just Kehrasse ja selle lähiümbrusesse. Paraku on põhiliseks liiklusvahendiks valla asulate vahel siiski auto, seetõttu ei ole väga suurele osale valla elanikest erinevad rekreatiivsed võimalused kättesaadavad. Küsitluste vastustest selgus, et ühistransport võiks käia valla asulate vahel minu korda päevas ning samuti võiks mitmel korral nädalas olla organiseeritud Kehrast Kuusalu või Jüri linna ujulasse mõistliku hinnaga buss, et muuta valla elanikele kättesaadavamaks ka ujumisvõimaluste kasutamine.

Uuringust tuli ka mitmel korral välja, et rohkem soovitakse tegevusi kogu perele, mis ühelt poolt annaks võimaluse veeta aega pere keskel ning teiselt liidaks ka kogukonda. Välja toodi, et väga tänuväärne on Kehra aktivistide poolt korraldatud rahvajooksud ja jalgrattamatkad, lisaks võiks olla korraldatud ka orienteerumisi kogu perele, suusamatkasid talviti. Samuti toodi välja ettepanek, et kord kuus korraldada vallas niinimetatud tervisepäevad, kus ühiselt võetakse ette käimisretkesid jms, mis propageeriks tervislikku eluviisi ja liidaks kogukonda. Sellised ühisüritused võiksid muutuda traditsiooniks, kus näiteks igakuiselt mingisugune sportlik tegevus valla elanikele organiseeritaks.

Mõelda võiks ka Anija valla loodusadade, matkaradade ja lõkkeplatside suuremale turundamisele. Väga suur osa valla elanikkonnast isegi ei tea, milliseid võimalusi vald väljaspool Kehrat pakub, seega võiks vald rohkem panustada nende kaunite paikade turundamisele. Infot paikade kohta võiks leida valla kodulehelt, samuti võiks valla poolt

olla organiseeritud ühisüritusi just nendesse paikadesse – miks mitte ka ühendada kogupereüritused ja valla loodusalade turundamine.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö teemaks oli "Rekreatiivsete tegevuste arendamine Anija vallas". Rekreatsioon kogub inimeste seas üha rohkem populaarsust ning aina rohkem väärtustatakse aktiivset ja tervislikku elulaadi. See peaks toimuma vabatahtlikult, taastama energiat ja olema virgestav, tagades harrastajates rahulolu.

Töö eesmärgiks oli anda ülevaade Anija vallas olemasolevatest rekreatiivsetest võimalustest, välja selgitada Anija valla elanike rahulolu vallas pakutavate tasuta ja avalikuks kasutamiseks mõeldud rekreatiivsete võimalustega ning teha saadud tulemuste põhjal Anija Vallavalitsusele arendusettepanekuid. Autor leiab, et eesmärgi täitmiseks püstitatud ülesanded said täidetud, Anija valla elanike seas viidi läbi rahulolu-uuring valla rekreatiivsete võimaluste kohta ning nende tulemuste analüüsi põhjal esitas autor omapoolsed ideed ja parendusettepanekud Anija vallavalitsusele, millest mõningad on juba ka ellu viidud.

Lõputöös püstitatud hüpotees, et Anija valla elanikud ei ole rahul piirkonnas, nii valla kui erasektori poolt pakutavate rekreatiivsete võimalustega, sest neid ei ole piisavalt, leidis osaliselt kinnitust. Nimelt soovisid vallaelanikud küll mitmekesisemat rekreatiivsete võimaluste valikut, kuid leidsid, et suurem probleem on olemasolevate võimaluste korrashoid - võimalused vajaksid renoveerimist. Siiski olid elanikud tänulikud, et vallas on erinevaid võimalusi, millega tegeleda.

Uuringust selgus, et põhiliselt tuntakse puudust kergliiklusteedest ning ujulast, samuti oli probleemiks võimaluste kättesaadavus. Rekreatiivsed võimalused on suuresti kogunenud Anija valla keskusesse - Kehra linna, mistõttu väljaspool Kehrat elavatele inimestele jäävad erinevate aktiivse vaba aja veetmise võimalused tihtipeale kaugeks. Vallavalitsus võiks tagada valla erinevate asulate vahel ühistranspordi, et muuta võimalused kättesaadavamaks ka teistele valla elanikele.

Samuti oli probleemiks inimeste vähene teadlikkus vallas olemasolevatest vaba aja veetmise võimalustest. Põhjuseks võib pidada vähest valla poolt tagatavat informatsiooni, samuti väga nõrka turundust erinevatele võimalustele. Informatsioon erinevatest parkidest, matkaradadest, mänguväljakutest, lõkkekohtadest ja telkimisaladest võiks olla välja toodud valla kodulehel, kust see oleks kiiresti leitav.

Autor leidis, et lõputöö on tulemuslik, sest püstitatud eesmärgid ja ülesanded said täidetud, lisaks on Anija Vallavalitsus viinud ellu ka mõningad autori parendusettepanekud, mida 2013. aasta kevadel uurimispraktika aruandega vallale esitati - Kehra lastemänguväljaku ümber on rajatud aed tagamaks laste ohutuma mänguväljakul viibimise; korrastatud on Kehra jalgpallistaadion, lisaks on staadioni äärde rajatud välijõusaal. Samuti on Vallavalitsus maaomanikega viinud läbi koosoleku arutamaks kergliiklusteede rajamist Anija valda. Sellest tulenevalt oleks lõputööd võimalik arendada edasi, uurida vallas toimuvat arengut mõne aasta pärast uuesti ning viia läbi uus rahulolu-uuring valla elanike seas.

VIIDATUD ALLIKAD

1. 2013. aasta suviste sisereiside uuring (vaba aja reisirid). Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. [https://d37vo8xv2lfdcj.cloudfront.net/docs/1118944_suvised-sisereisid-2013.pdf] 30.04.2014
2. Anija vald. Harjumaa Omavalitsuste Liit. [http://www.hol.ee/index.php?id=liikmed&ov_id=11] 19.04.2013
3. Anija valla arengukava 2013-2020. Anija Vallavolikogu määrus. [https://anija.kovtp.ee/et/c/document_library/get_file?uuid=2ded5c4c-762c-4774-8f80-05377d428f5f&groupId=560573] 19.04.2013
4. Anija valla terviseprofiil 2011. Anija Vallavalitsuse määrus. [https://www.riigiteataja.ee/akt/4251/2201/2016/Anija_valla_terviseprofiil_2011.pdf] 19.04.2013
5. Anija valla turismi- ja puhkemajanduse arengukava 2005-2010. Anija Vallavolikogu määrus. [<https://riigiteataja.ee/akt/852865.txt>] 24.03.2014
6. **Bell, S.** 2008. Design for outdoor recreation (*2nd ed*). Oxfordshire: Taylor & Francis
7. **Boman, M., Fredman, P., Lundmark, L., Ericsson, G.** 2013. Outdoor recreation - a necessity or a luxury? Estimation of Engel curves for Sweden. - Journal of Outdoor Recreation and Tourism, Vol 3 (4), pp. 49-56
8. **Brooker, E., Joppe, M.** 2013. Trends in camping and outdoor hospitality - an international review. - Journal of Outdoor Recreation and Tourism, Vol 3 (4), pp. 1-6
9. **Chen, K., Liu, H., Chang, F.** 2013. Essential customer service factors and the segmentation of older visitors within wellness tourism based on hot springs hotels. - International Journal of Hospitality Management, Vol 35, pp. 122-132

10. **Dolesh, R. J.** 2013. Why we want kids to use technology. - Parks & Recreation, Vol 48 (5), pp. 31-32
11. **Gartner, W. C., Lime, D. W.** 2000. Trends in outdoor recreation, leisure and tourism. Cambridge; New York: CABI Publishing
12. **Grougiou, V., Pettigrew, S.** 2011. Senior customers' service encounter preferences. - Journal of Service Research, Vol 14 (4), pp. 475-488
13. **Hales, R., Choy, D. L.** 2012. 'Swings and roundabouts': a case study of trends in outdoor recreation participation in South East Queensland. - Annals of Leisure Research, Vol 15 (2), pp. 115-131
14. **Hornberger, L.B., Zabriskie, R. B., Freeman, P.** 2010. Contributions of family leisure to family functioning among single-parent families. - Leisure Sciences, Vol 32, pp. 143-161
15. **Jeanes, R., Magee, J.** 2011. 'Can we play on the swings and roundabouts?': creating inclusive play spaces for disabled young people and their families. - Leisure Studies, Vol 31 (2), pp. 193-210
16. **Jenkins, J., Pigrams, J.** 2004. Encyclopedia of Leisure and Outdoor Recreation. London: Routledge
17. Jussi loodusrada. Loodusega koos. [http://loodusegakoos.ee/kuhuminna/puhkealad/aegviidu-korvema-puhkeala/1550] 31.04.2014
18. Jägala jõgi. Eesti Entsüklopeedia. [http://entsyklopeedia.ee/artikkel/jägala_jõgi3] 19.04.2013
19. Kehra mänguväljak sai valmis. Sõnumitooja. [http://www.sonumitooja.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=622:kehra-maenguvaeljak-sai-valmis&catid=8:luehiuudis&Itemid=9] 19.04.2013
20. Kehra terviserada. Terviserajad.ee [http://terviserajad.ee/tervisakeskus/kehra-terviserada/?cat=26] 19.04.2013
21. Kõrvemaa maastikukaitseala. Puhka Eestis. [http://www.puhkaeestis.ee/et/sihtkohad/rahvuspargid/korvema] 19.04.2013
22. **MacVicar, A., Odgen, S. M.** 2001. Flexible working in sport and recreation: current practices in Scottish public, not-for-profit and private leisure facilities. - Managing Leisure, Vol 6, pp. 125-140

23. **McLean, D. D., Hurd, A. R.** 2011. Kraus' Recreation and Leisure in Modern Society (*9th ed*). Sudbury, Massachusetts: Jones and Bartlett Publishers.
24. Mustjõe maastikusõiduala. Loodusega koos.
[<http://loodusegakoos.ee/kuhuminna/puhkealad/aegviidu-korvemaa-puhkeala/1699>]
19.04.2013
25. **Neuvonen, M., Sievänen, T., Tönnnes, S., Koskela, T.** 2007. Access to green areas and frequency of visits - a case study in Helsinki. - Urban Forestry & Urban Greening, Vol 6, pp. 235-247
26. **Nolan, H. J.** 2014. Branding the recreation, park and tourism product. - Parks & Recreation, Vol 49 (3), pp. 71-74
27. **Pigram, J. J., Jenkins, J. M.** 2006. Outdoor Recreation Management (*2nd ed*). London: Routledge
28. **Plummer, R.** 2009. Outdoor Recreation: An introduction. New York: Routledge
29. Spordihoone. Käsipalliklubi HC Kehra.
[http://www.hckehra.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=13&Itemid=5] 19.04.2013
30. **Taylor, Z., Józefowics, I.** 2012. Intra-urban daily mobility of disabled people for recreational and leisure purposes. - Journal of Transport Geography, Vol 24, pp. 155-172
31. **Torkildsen, G.** 1999. Leisure and recreation management (*4th ed*). London; New York: Routledge
32. **Torkildsen, G.** 2007. Leisure and recreation management (*5th ed*). London; New York: Routledge
33. Vaba aeg. Sportland Kõrvemaa matka- ja suusakeskus.
[<http://www.korvemaa.ee/vaba-aeg>] 19.04.2013
34. Venemäe telkimisala. Loodusega koos.
[<http://loodusegakoos.ee/kuhuminna/puhkealad/aegviidu-korvemaa-puhkeala/1553>]
19.04.2013
35. **Williams, A. M., Shaw, G.** 2009 Future play: tourism, recreation and land use. – Land Use Policy, Vol 26 (1), pp. 326-335

Lisa 1. Anija valla rekreatiivsed võimalused

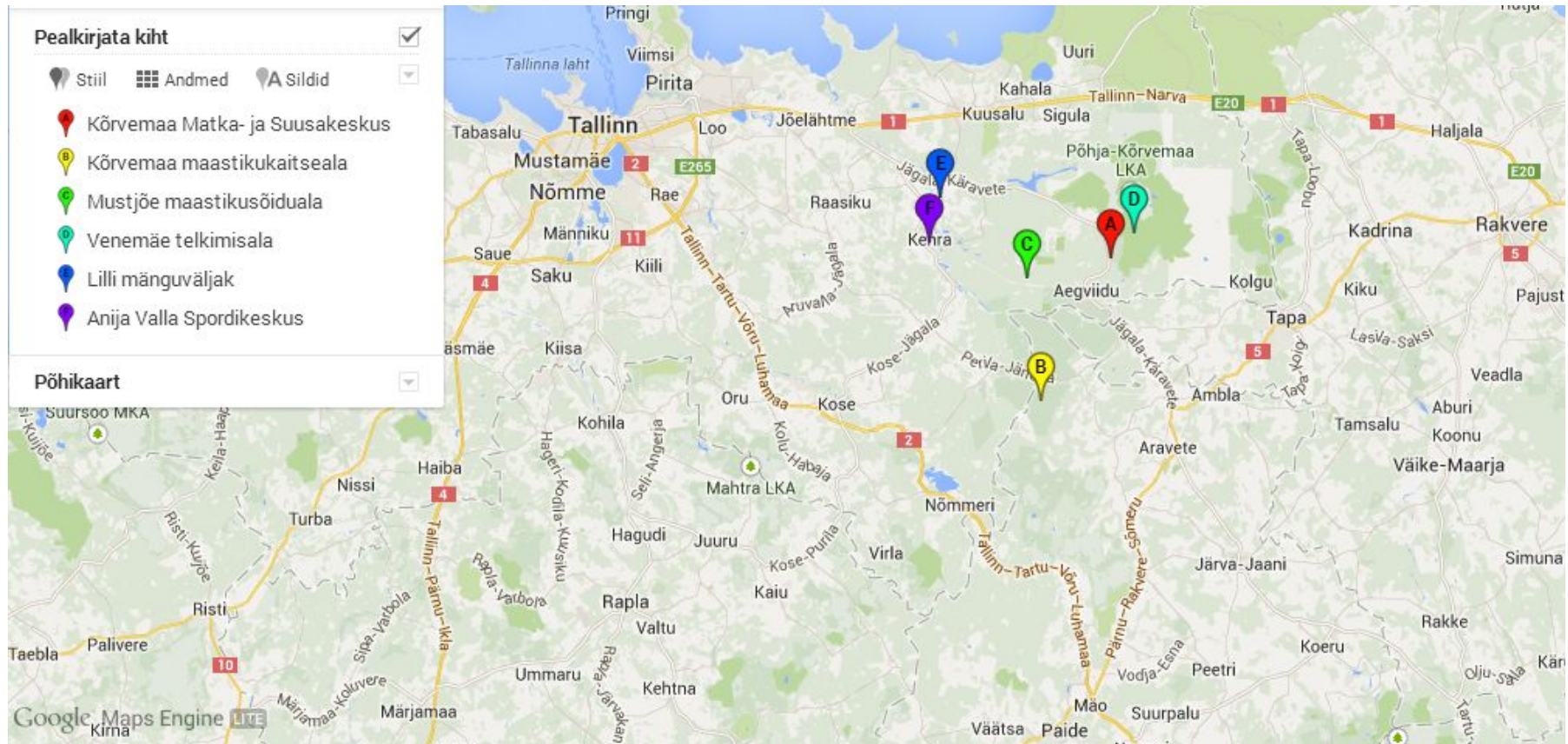
	Positiivsed küljed	Negatiivsed küljed
Looduslikud rekreatiivsed võimalused Anija vallas		
Kõrvemaa maastikukaitseala	Haruldased karstialad, matka- ja loodusradade olemasolu, talviti suusaradade kasutamisevõimalus.	Autoga reisijatele on kaitseala juures parkla, kuid muude transpordivahendidega reisijate jaoks on ligipääs keeruline.
Mustjõe karjäär	Looduslike tingimustega piiritletud ala, kus võib sõita kõikide mootorsõidukitega. Karjääri lähedal asub ka Mustjõe talu, kus on sauna rentimisvõimalus.	-
Lõkkekohad ja telkimisalad	Looduskaunid asukohad, parkimisvõimalused on olemas, lõkkekohtades ja telkimisaladel on olemas lõkkepuud, lauad ja pingid ning kuivkäimlad.	Telkimis- ja lõkkealade turundus on väga nõrk. Suur osa valla elanikest ei ole nendest kohtadest midagi kuulnud.
Jõed	Olemas on ujumis- ja paadiga sõitmise võimalus, Jägala jõgi on ka kalastajate seas populaarne. Jõgi kohati rahulik, kohati kärestikulisem, seega sobib ka kanuumatkadeks.	Puudub avalik rand, praegused ujumiskohad on valveta. Jõgede olemasolu ei kasutata täisväärtuslikult - võimalus paadimatkadeks ja paadi- ning vesiratta rendiks, mis praegu veel puudub.
Aktiivsete tegevusvõimalustega seotud rekreatiivsed võimalused Anija vallas		
Sportland Kõrvemaa matka- ja suusakeskus	Väga palju erinevaid rekreatiivseid võimalusi - matka- ja suusarajad, kelgumäed, räätSAMATKAD, kepikõnd jne.	Ligipääs keskusele on suhteliselt keeruline, ainus mugav transpordivahend on auto.

Lisa 1 järg

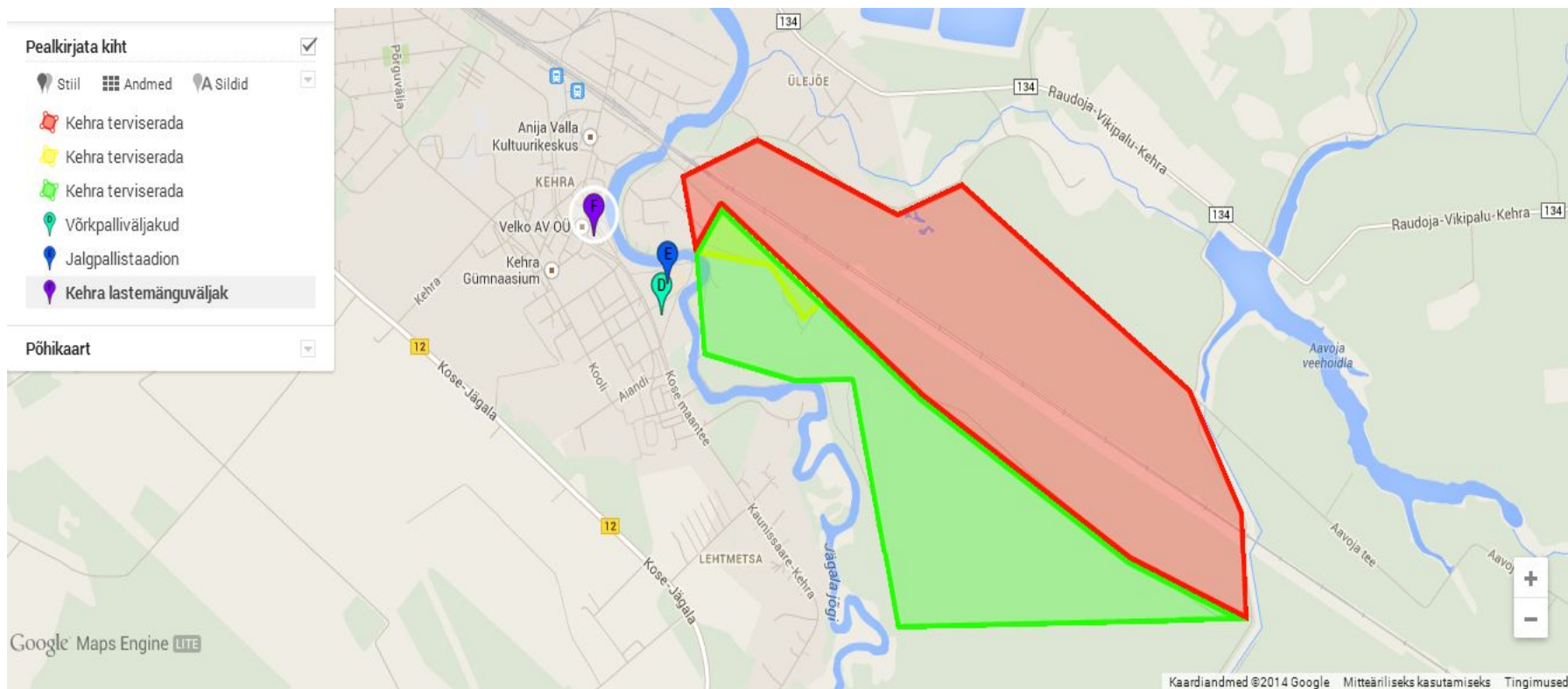
	Positiived küljed	Negatiivsed küljed
Aktiivsete tegevusvõimalustega seotud rekreatiivsed võimalused Anija vallas		
Kehra terviserajad	Võimalik sõita maastikurattaga, jalutada, joosta. Talviti on terviserajale sisse lükatud ka suusarajad.	Terviserajad osaliselt kinni kasvanud, rajad hoolitsemata.
Võrkpalliväljakud	Väljak on hooldatud ja kasutuskõlblik.	Asub autotee lähedal, seega ei ole mänguväljaku kasutamine alati turvaline.
Jalgpallistaadion	Täissuuruses jalgpalliväljak, ümber selle ka jooksurajad. Staadioni ääres olemas kaughüpperada.	Staadion vähehooldatud, prügikastide puudus.
Lasteaedade mänguväljakud	Nädala sees on mänguväljakud avatud ka lasteaias mittekäivatele lastele, mänguväljakud valvega, ohutud.	Atraktsioonid on vanad ning ei aita kaasa lapse kehalise võimekuse arendamisele. Kaasaegseid atraktsioone on väga vähe.
Kehra lastemänguväljak	Mänguväljak on kaasaegne, valgustatud, turvaline.	-
Lilli küla lastemänguväljak	Põhilised atraktsioonid on olemas, turvaline, kaasaegne.	-
Anija valla spordikeskus	Palju erinevaid treeninguid (käsipall, korvpall, jalgpall, võrkpall, aeroobika, tantsimine jne). Samuti olemas jõusaal ja saun.	Spordikeskuses olev jõusaal on suhteliselt väike, ei ole piisavalt mitmekülgne ning tihtipeale on osa trenaažööre katki.

Allikas: autori koostatud

Lisa 2. Anija valla rekreatiivsed võimalused

Lisa 3. Anija valla rekreatiivsed võimalused Kehras

Lisa 4. Ankteetküsitlus.

Käesolev uuring on suunatud 15-70 aastastele Anija valla elanikele (nii sissekirjutuse kui elukoha järgi), kellele meeldib oma vaba aega veeta sportlikult ja aktiivselt. Uuringu eesmärgiks on välja selgitada Anija valla elanike rahulolu vallas pakutavate tasuta ja avalikuks kasutamiseks mõeldud aktiivse vaba aja veetmise ja sportimise võimaluste kohta ning selle põhjal teha parendusettepanekuid Anija Vallavalitsusele. Küsimustiku on koostanud Tartu Ülikooli Pärnu kolledži turismi- ja hotelliettevõtluse kolmanda kursuse tudeng Maris Ojala oma diplomitöö teemal „Rekreatiivsete tegevuste arendamine Anija vallas“ raames.

Küsimustik on anonüümne ning võtab aega maksimaalselt 10 minutit. Saadud andmeid kasutatakse vaid uuringu eesmärkidest lähtuvalt ning uuringust saadud tulemused edastatakse parendusettepanekutena Anija Vallavalitsusele.

Küsimuste korral palun pöörduge:

Maris Ojala

marisojala@hotmail.com

1. Milliseid aktiivseid ja sportlikke tegevusi eelistate vaba aja veetmiseks? (Võite valida ka mitu vastusevarianti)

- Jooksmine
- Jalutamine
- Kepikõnd
- Suusatamine
- Jalgrattaga sõitmine
- Orienteerumine
- Matkamine
- Rulluisutamine/uisutamine
- Koeraga jalutamine
- Muu (palun täpsustage)

Lisa 4 järg

2. Kas tegelete aktiivse vaba aja veetmise ja sportliku tegevusega pigem (võite valida ka mitu vastusevarianti):

- Hea enesetunde nimel
- Kaalu langetamise nimel
- Saavutuste nimel (sportlane)
- Igavusest
- Sotsiaalne suhtlemine
- Muu (palun täpsustage)

3. Kui tihti kasutate Anija vallas pakutavaid vaba aja veetmise ja sportimise võimalusi?

- Iga päev
- Mõned korrad nädalas
- Mõned korrad kuus
- Mõned korrad aastas
- Kord aastas või vähem

4. Kas praegune vaba aja veetmise ja sportimise võimaluste kasutuskordade arv on Teie jaoks piisav või ei ole piisav?

- Jah, on piisav
- Ei ole piisav ajapuuduse tõttu
- Ei ole piisav väheste võimaluste tõttu
- Ei ole piisav kehvade võimaluste tõttu

5. Kuivõrd kursis olete järgmiste aktiivse vaba aja ja sportimise võimalustega Anija vallas?

	Kasutan seda võimalust pidevalt	Olen seda võimalust varem kasutanud	Tean seda võimalust, aga ei ole seda varem kasutanud	Ei tea sellist võimalust
Terviserada				
Staadion				

Lisa 4 järg

Laste mänguväljak				
Haljasalad (nt. Kehra park)				
Matka- ja suusarajad (nt. Kõrvemaa, Kehra rajad)				
Anija Valla Spordikeskus				
Rularamp				
Korvpalliväljak				
Uisuväljak				

6. Kui leiate, et eelmises küsimuses on mõned võimalused puudu, siis lisage need siia:

.....

.....

.....

7. Kuidas olete rahul Anija vallas pakutavate aktiivse vaba aja veetmise ja sportimise võimalustega? (Piisavus, kättesaadavus, mugavus, korrashoid)

	Väga rahul	Rahul	Pigem rahul	Pigem ei ole rahul	Ei ole rahul	Üldse ei ole rahul	Ei oska öelda
Piisavus							
Kättesaadavus							
Mugavus							
Korrashoid							

8. Milliseid tegevusi oleks otstarbekas rakendada Anija vallas pakutavaid aktiivse vaba aja ja sportimise võimaluste parendamiseks? (Võite valida ka mitu vastusevarianti)

- Loo uusi võimalusi aktiivseks ja sportlikuks ajaveetmiseks nt. rullirada, kergliiklusteed jne

Lisa 4 järg

- Renoveerida olemasolevaid aktiivseks ja sportlikuks ajaveetmiseks mõeldud võimalusi nt. terviserajad, matkarajad, uisuväljak, staadion jne
- Luua uusi võimalusi suhtlemisega seotud aktiivseks tegevuseks nt. noorteprogrammid, laagrid jne
- Luua uusi võimalusi meelelahutuslikuks ajaveetmiseks nt. paadilaenus, skatepark, mänguväljakud jne
- Muu (palun täpsustage)

9. Millistest aktiivse vaba aja veetmise ja sportimise võimalustest tunnete veel puudust?

.....

.....

.....

.....

.....

10. Teie sugu?

- Naine
- Mees

11. Teie vanus?

- 15-19 aastat
- 20-29 aastat
- 30-39 aastat
- 40-49 aastat
- 50-59 aastat
- 60-69 aastat
- 70- ja vanem

12. Teie rahvus

.....

Lisa 4 järg

13. Teie elukoht?

- Kehra linn, Lehtmetsa küla
- Alavere
- Anija
- Ülejõe
- Lilli
- Pikva
- Muu küla Anija vallas
- Muu piirkond Eestis

Suur tänu küsimustikule vastamast!

SUMMARY

DEVELOPMENT OF RECREATIONAL ACTIVITIES IN ANIJA COUNTY

Maris Ojala

Active lifestyle and taking care of ones health is an important part of a persons life. Free time is spent actively in fresh air and improving physical shape, enjoying nature and gaining energy though it is becoming more popular every year. Recreation as a term is popular all over the world and it's also gaining popularity in Estonia.

In this thesis the term "recreational activities" is used to conclude all the free and public use recreational sport and leisure time facilities and opportunities. These include different camping places, hiking trails, stadiums, playgrounds, parks and other facilities like that.

For the diploma thesis, author has given the following hypothesis: residents of Anija county are not satisfied with the recreational opportunities and facilities in Anija county because there's not enough of those opportunities and facilities. Based on this hypothesis the main purpose of this diploma thesis is to find out the level of satisfaction of the recreational activities and preferences of the residents. Also, the author gives advise and suggestions for the local government how to develop recreational activities in Anija county.

In order to achieve those tasks the author set the following tasks: explain the definitions used in this thesis and provide context for the recreational activities discussed therein, using different theoretical sources; to map different recreational opportunities and facilities in Anija county; to prepare the questionnaire to be distributed via electronic environment (eFormular), carry out the survey among the residents of Anija county and analyze the answers; regarding the analyze give ideas and suggestions to relevant parties.

For the theoretical part of this thesis the author is using mostly publishings of Georg Torkildsen, John Pigram, John Jenkins and Simon Bell. Also the author is using international articles and the development plan and health profile of Anija county. To find different international articles the author is using mostly databases like Ebsco, Emerald and ScienceDirect. In this thesis the following methods were used: theoretical analysis and questionnaire and a quantitative research method for the empirical part.

The tasks established for preparation of this thesis were achieved. The survey did not fully confirm the hypothesis that residents of Anija county are not satisfied with the recreational opportunities because there's not enough of those opportunities. Residents did wish more variety among recreational opportunities but said, that the bigger problem with recreational opportunities in Anija is the maintenance of those opportunities - these could use renovating. The residents were grateful though, that there are different opportunities in Anija county to use.

The survey revealed that residents miss the light traffic trails in Anija county, they would also like to have a swimming pool. The major problem is that most of the recreational opportunities are near Kehra town - the center of Anija county. Therefore it is difficult for people outside Kehra to use those opportunities and facilities. The residents pointed out that the local government should insure a public transport in Anija county, so people outside Kehra town could also reach those opportunities.

Another problem within recreational opportunities was that a lot of residents did not know anything about a lot of the recreational opportunities. The reason could be the little information granted by the local government, also the weak marketing for the opportunities. The information about different parks, hiking trails, playgrounds, fireplaces, and camping areas should be findable in local government's webpage.

The author found that the diploma thesis was efficacious, because the tasks and goals the author gave to herself were accomplished, also the local government has already put into practice some of the ideas and suggestions that the author gave in Spring of 2013. The playground in Kehra town is now safer due to the fence the local government put around it, the football stadium in Kehra town is now renovated, also there's a outdoor gym next to the football stadium. Furthermore the local government conducted a

meeting among the landowners to discuss blazing a light traffic trail in Anija county. Therefore it would be possible to develop this diploma thesis and carry out another satisfactory research in a few years.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Maris Ojala

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
“Rekreatiivsete tegevuste arendamine Anija vallas”

mille juhendajad on Jane Jakobson ja Liis Juust,

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
 3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Pärnus, 19.05.2014